ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

<< ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ>>

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΓΙΑΝΝΙΚΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑ Α.Μ :5150

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή…… 3
Περίληψη…… 4
Summary…….. 5
Κεφάλαιο : 1 Το νησί της Καρπάθου…… 6
1.1 Γεωγραφικά-Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά…….. 6
1.2 Μορφολογία και Περιβάλλον……. 7
1.3 Κλίμα…….. 8
1.4 Στοιχεία Οικονομίας και Απασχόλησης……. 8
1.5 Γενική προσέγγιση Τουριστικής πολιτικής στην περιοχή…… 9
1.6 Έργα και εγκαταστάσεις γενικής υποδομής……..15
Υπάρχουσες υποδομές……. 15
Κεφάλαιο : 2 Τουριστικοί πόροι…… 18
2.1 Φυσικοί πόροι τουριστικής έλξης……18
2.1.1 Πόλεις και χωριά……18
2.1.2 Παραλίες…… 23
2.1.3 Σπηλιές…….. 24
2.2 Πολιτιστικοί πόροι Τουριστικής έλξης……25
2.2.1 Θρησκευτικές εορτές-Πανηγύρια……. 25
2.2.2 Ήθη και Έθιμα…….. 27
Κεφάλαιο : 3 Τουριστική προσφορά-Τουριστικό προϊόν, Τουριστική Ζήτηση……28
3.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα παντός τύπου και κατηγορίας…….. 28
3.2 Λοιπές εγκαταστάσεις παροχής πολιτιστικών, ψυχαγωγικών, αθλητικών υπηρεσιών……. 30
3.3 Τουριστική Ζήτηση…….. 31
Κεφάλαιο : 4 Προβλήματα και δυνατότητες ανάπτυξης σύμφωνα με φορείς και κατοίκους…… 37
4.1 Καταγραφή απόψεων και διάγνωση προβλημάτων από φορείς και κατοίκους της περιοχής..37
Κεφάλαιο : 5 Στρατηγικό σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής…….. 39
5.1 Εναλλακτικά σενάρια Ανάπτυξης Τουρισμού στην περιοχή……39
5.2 Ισόρροπη Ανάπτυξη…… 40
5.3 Προτεινόμενο σχέδιο ανάπτυξης…….. 41
5.3.1 Ενέργειες ενίσχυσης οικολογικού τουρισμού……41
5.3.2 Ενέργειες Ενίσχυσης Πράσινης Ανάπτυξης…….. 43
5.3.3 Ενέργειες Ενίσχυσης Τοπικής Οικονομίας με στόχευση στην Πράσινη Ανάπτυξη……..44
5.4 Ενέργειες που στοχεύουν στο Τοπικό Ανθρώπινο Δυναμικό……...47
5.4.1 Ενέργειες που στοχεύουν στην αύξηση του τουρισμού……48
5.4.2 Στόχος του εγχειρήματος…….. 49
Κεφάλαιο : 6 Συμπεράσματα…… 50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ…… 51

Εισαγωγή

Ο τουρισμός, είναι ο κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας του οποίου η σημασία δεν μπορεί να υποβαθμιστεί, πόσο μάλλον να αγνοηθεί, ειδικά σε ορισμένες χώρες υποδοχής και φιλοξενίας. Δεν εμφανίζεται μοναχά στις μέρες μας, αλλά οι ρίζες του κρατάνε από την αρχαιότητα και η ανάπτυξη του υπήρξε θεαματική μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (Ηγουμενάκης και συν., 1998). Ο τουρισμός εμφανίζεται με διάφορες μορφές, γι' αυτό και είναι δύσκολο να οριστεί με ακρίβεια. Από τις πρώτες προσπάθειες όμως, να οριστεί ο τουρισμός, καταγράφετε η άποψη ότι περιλαμβάνει το σύνολο των φαινομένων και των σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και τη διαμονή μη μόνιμων κατοίκων (Ηγουμενάκης, 1999).
Η λέξη τουρισμός προέρχεται από την γαλλική λέξη tour και την αγγλική touring που σημαίνουν περιήγηση.
Η Διεθνής Ακαδημία Τουρισμού τον ορίζει ως « το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων », ενώ ο τουρισμός, είτε ως διαχρονικό φαινόμενο είτε ως διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, αποκτάει την έννοια μόλις το 1937, όταν ορίζεται ως *τουρίστας* εκείνος που ταξιδεύει και διαμένει για περισσότερο από 24 ώρες σε χώρα διαφορετική από τη δική του (Λύτρας, 1998 & Ρούπας, 1997).
Ο τουρισμός αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο με οικονομικές κυρίως, αλλά και κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις (Ηγουμενάκης και συν., 1998), ενώ χρησιμοποιείται από πολλές κυβερνήσεις ως μέσο οικονομικό-κοινωνικής ανάπτυξης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου του ντόπιου πληθυσμού, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην εξασφάλιση κεφαλαίων για νέες επενδύσεις καθώς και στη βελτίωση και αύξηση υλικοτεχνικών υποδομών (Andriotis, 2001).
Σήμερα, σε μία κοινωνία η οποία αλλάζει και εξελίσσεται συνεχώς με ταχείς ρυθμούς, το άγχος της καθημερινότητας οδηγεί ολοένα και περισσότερους ανθρώπους *(Μαζικός Τουρισμός)* να αποζητούν τις διακοπές, ενώ η «έξαρση» της τουριστικής βιομηχανίας και ο τύπος των τουριστικών υπηρεσιών, όπου έχουν αναπτυχθεί με την πάροδο των χρόνων μπορούν να «εκπληρώσουν» την οποιαδήποτε επιθυμία για κάποιο ταξίδι.
Τα τελευταία χρόνια, έχει αυξηθεί το ενδιαφέρον στις *εναλλακτικές μορφές* τουρισμού από τουριστικούς επενδυτές και φορείς ανάπτυξης που δεν είναι ικανοποιημένοι από τη μαζικοποίηση της τουριστικής διακίνησης και τις επακόλουθες αρνητικές της συνέπειες. Έτσι, παρατηρείται μια στροφή της τουριστικής κατανάλωσης προς τη ζήτηση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Κάτι τέτοιο βέβαια δεν σημαίνει μετατόπιση της ζήτησης από τον μαζικό τουρισμό σε ειδικές - εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αλλά σηματοδοτεί αύξηση της ζήτησης για πιο εξειδικευμένα και στοχευμένα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες, αφού οι εναλλακτικοί τύποι τουρισμού έχει παρατηρηθεί ότι επιφέρουν λιγότερες αρνητικές συνέπειες στους προορισμούς υποδοχής τουριστών χωρίς να επιφέρουν όμως κάποια μείωση στα θετικά οικονομικά αποτελέσματα (Andriotis, 2001).

Περίληψη

Ο στόχος αυτής της εργασίας, είναι η ανάλυση των χαρακτηριστικών της Καρπάθου (γεωγραφικά, πληθυσμιακά, περιβαλλοντικά στοιχεία που την αποτελούν), η ανάδειξη των τουριστικών πόρων (φυσικών και πολιτιστικών) και των τουριστικών προϊόντων του νησιού, η καταγραφή της τουριστικής προσφοράς και της ζήτησης, βάση δημογραφικών στοιχείων, καθώς επίσης και η τουριστική επενδυτική πολιτική στην περιοχή με το πέρασμα των χρόνων με σκοπό να προσδιοριστούν τα λάθη και να δοθούν λύσεις ώστε να επιτευχθεί *Βιώσιμη ανάπτυξη*.
Αυτό, θα έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνο την εξασφάλιση ενός απλού εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό για τα επόμενα χρόνια, αλλά θα προσφέρει στην προστασία της χλωρίδας και πανίδας του νησιού, η οποία περιλαμβάνει πολλά είδη προς εξαφάνιση όπως είναι η φώκια monachus monachus, η χελώνα caretta caretta και ο Αιγιόγλαρος (Larus audouinii), καθώς επίσης και στην διατήρηση της τοπικής λαογραφίας, κουλτούρας, και παράδοσης του νησιού, ειδικά σε χωριά όπως είναι η Όλυμπος η οποία έχει χαρακτηριστεί ως *λαογραφικός παράδεισος*.
Για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητος ένας λεπτομερής τουριστικός σχεδιασμός, ο οποίος θα ορίζει αναλυτικά τους στόχους που επιθυμεί η τοπική κοινωνία να πετύχει μέσω του τουρισμού, τις περιοχές που πρέπει να μείνουν ανεκμετάλλευτες για περιβαλλοντικούς λόγους, την προστασία πολλών ειδών προς εξαφάνιση που κατοικούν εκεί, καθώς και ένα ενιαίο πολεοδομικό σχέδιο που θα καθορίζει τις θέσεις όπου μπορούν να χτιστούν επιχειρήσεις, ώστε να αποφευχθούν προβλήματα όπως για παράδειγμα η δημιουργία κέντρων νυχτερινής διασκέδασης κοντά σε ξενοδοχεία, η δημιουργία νέων εγκαταστάσεων αναψυχής, κυκλοφοριακά προβλήματα κ.ά.
Θα συλλεχθούν πληροφορίες από μια ποικιλία άρθρων και μελετών με αντικείμενο τον βιώσιμο τουρισμό, από το διαδίκτυο και τοπικά βιβλία ειδικά για την συλλογή ιστορικών πληροφοριών.
Τέλος, θα ακολουθήσει μια SWOT ανάλυση έτσι ώστε να σχηματιστεί μια ξεκάθαρη εικόνα για την πορεία που πρέπει να ακολουθήσει ο τουριστικός σχεδιασμός για να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες που προσφέρει το νησί, όπως οι κλιματολογικές συνθήκες, τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, η κουλτούρα, η ιστορία, οι παραλίες, τα βουνά της, ο τουρισμός σακιδίου, ο φυσιολατρικός τουρισμός κ.α., και παράλληλα να καταρρίψει τις αδυναμίες της όπως η ελάχιστη προσβασιμότητα, οι υπερβολικά μεγάλες σε μέγεθος ξενοδοχειακές μονάδες , η έλλειψη του ενδιαφέροντος από τους αρμόδιους για τον τουρισμό φορείς, και να χτίσει άμυνα ενάντια στις απειλές όπως όπως στο θέμα της Ανταγωνιστικότητας σε σχέση με τα τριγύρω νησιά.

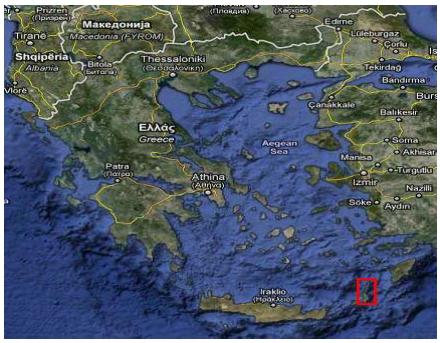
Summary

The objective of this work is the analysis of the characteristics of Karpathos (geographically, demographically, environmental elements that compose it), the promotion of tourism resources (natural and cultural) and the tourist products of the island, the recording of the tourism supply and demand, based on demographics, as well as the tourism investment in the region over the years to identify errors and provide solutions in order to achieve sustainable development. This will result in not only ensuring a simple income to the local population for years, but will provide the protection of flora and fauna of the island, which includes many species of endangered species such as the monk seal monachus monachus, the turtle caretta caretta and the Aigioglaros (Larus audouinii), as well as the preservation of the local folklore, culture, and tradition of the island, especially in villages such as Olympus which has been described as folk paradise.
To achieve this, it is necessary a detailed travel plan, which sets out in detail the objectives desired by the local society to succeed through tourism, areas that need to stay untapped for environmental reasons, protecting many species toward extinction that reside there, as well as uniform urban plan that specifies the locations where they can build businesses in order to avoid problems such as the creation of nightlife centres around hotels, the creation of new recreational facilities, traffic problems, etc.
We will collect information from a variety of articles and studies on sustainable tourism, from the internet and local books especially for collecting historical information. Finally, we will pursue a SWOT analysis in order to form a clear picture about the path you need to follow the tourist planning to exploit the advantages and opportunities offered by the island, such as climatic conditions, the geomorphologic features, the culture, the history, the beaches, the mountains, the backpack, the tourism nature etc., and at the same time to disprove its weaknesses as the minimum accessibility, the overly large in size hotel units, lack of interest from those responsible for tourism operators, and to build a defense against threats such as the issue of Competitiveness in relation to the surrounding islands.

Κεφάλαιο : 1 Το νησί της Καρπάθου

Γενικά χαρακτηριστικά και παράγοντες Ανάπτυξης

1.1 Γεωγραφικά-Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά

Όπως κάθε άτομο είναι δεμένο με τον τόπο του, έτσι και εγώ έχω ένα ιδιαίτερο δέσιμο με τον τόπο μου, το νησί της Καρπάθου.

Η Κάρπαθος, είναι το δεύτερο σε έκταση νησί του ελληνικού συμπλέγματος της Δωδεκανήσου (μετά την Ρόδο). Έχει έκταση 300.152 τ.μ., 160 χλμ. μήκος ακτών, και συνολικό πληθυσμό 6.511 κατοίκους. Βρίσκεται στην μέση του Καρπάθιου πελάγους μεταξύ της Ρόδου και της Κρήτης και αποτελεί πλούσιο βιότοπο. Για αυτόν τον λόγο διαθέτει προστατευμένες περιοχές.

Αποτελείτε από δώδεκα χωριά, όπου το καθένα ξεχωρίζει για την γραφικότητα, την ομορφιά, και την φιλοξενία κάθε επισκέπτη από τους ντόπιους κατοίκους!

Είναι σχετικά ορθογώνια σε σχήμα και ορεινή, και το ψηλότερο σημείο της είναι η «καλή λίμνη» στα 1,215 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Οι περισσότεροι οικισμοί βρίσκονται στο νότιο τμήμα του νησιού, το οποίο είναι σχετικά επίπεδο. Κοντά στην βόρεια ακτή βρίσκεται ένα μικρό νησί εν ονόματα Σαρία, με το οποίο παλαιότερα ήταν ενωμένη η Κάρπαθος.

Η πρωτεύουσα της Καρπάθου και το κύριο λιμάνι της, είναι τα Πηγάδια, όπου έχουν 2.180 κατοίκους. Χτίστηκε αρχικά με κεφάλαια που στάλθηκαν από μεταναστευμένους στις Ηνωμένες πολιτείες και δεν ανακλά την τοπική αρχιτεκτονική, όπως στα παλαιότερα χωριά.

Νοτιοδυτικά της πρωτεύουσας βρίσκονται οι Μενετές, του οποίου χωριού η ιστορία ξεκίνησε μετά τον μεσαίωνα, και η Αρκάσα που έχει αναγνωριστεί ως η αρχαία Αρκεσία στην οποία είναι ακόμα ορατά τα ερείπια μιας Χριστιανικής Βασιλικής εκκλησίας (αγίας Άφωτης) από τον 5ο/6ο αιώνα μ.Χ. Δεκατρία χιλιόμετρα βορειοδυτικά βρίσκονται το Απέρι, οι Πυλές, το ορεινό Όθος με το Μουσείο λαογραφικής τέχνης, και η Βωλάδα, ένα παραδοσιακό χωριό, του οποίου τα σπίτια στο εσωτερικό τους είναι διακοσμημένα με τον μοναδικό παραδοσιακό τρόπο του νησιού.

Βορειότερα, κοντά στην δυτική ακτή, βρίσκονται τα Σπόα, καθώς και το Μεσοχώρι στο οποίο είναι κτισμένο ένα γνήσιο Καρπάθικο σπίτι, πάντα ανοιχτό στο κοινό. Αξιοσημείωτη είναι η Ξύλινη διακόσμηση και το μωσαϊκό πάτωμα του.

Ακόμα βορειότερα σχεδόν αποκομμένο από το υπόλοιπο νησί, είναι το πιο παραδοσιακό χωριό της Καρπάθου, η Όλυμπος, η οποία είναι προσβάσιμη μόνο από το ονομαζόμενο διαφάνι, το δεύτερο λιμάνι της Καρπάθου.
Η Όλυμπος κάθεται σε μια πλαγιά βλέποντας στο Αιγαίο. Ιδρυμένη μεταξύ του 10ου και 15ου αιώνα. Αρχικά ήταν οχυρωμένη για να προσφέρει προστασία στους κατοίκους από την πειρατεία, και το ψηλότερο σημείο του χωριού, ήταν παλαιότερα εστεμμένο με έναν πύργο.
Ακόμα και σήμερα, η Όλυμπος έχει διατηρήσει την τοπική του αρχιτεκτονική αμετάβλητη, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό των σπιτιών τους.
Οι κάτοικοί της είναι περήφανοι που διατηρούν τις παραδόσεις τους, και συνεχίζουν να μιλάνε μια διάλεκτο που περιέχει πολλές δωρικές λέξεις και ιδιώματα.

1.2 Μορφολογία και Περιβάλλον

Το μέσο τμήμα του νησιού, είναι σημαδεμένο με χαμηλά βραχώδη βουνά, πεδιάδες αφοσιωμένες στην καλλιέργεια, και μακριές αμμώδης παραλίες. Έτσι, το έντονο ανάγλυφο του νησιού χαρίζει στον επισκέπτη τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, συνδυάζοντας την ομορφιά του βουνού και της θάλασσας. Ψηλά βουνά απ' την μια, και απότομες χαράδρες απ' την άλλη.
Το βραχώδες αλλά παλαιότερα καταπράσινο νησί, που όμως έχει πλέον καεί σε ένα μικρό μέρος του κυρίως στα νότια, χαρακτηρίζεται από τις ψηλές βουνοκορφές του οι οποίες αγγίζουν τα 1220μ Ωστόσο, διαθέτει μια μεγάλη γκάμα βοτάνων και αποτελεί παράδεισο για ένα μεγάλο αριθμό ζώων και φυτών που μερικά από αυτά είναι σπάνια στον ευρωπαϊκό χώρο γενικότερα, όπως *Phlomis floccosa και Crocus biflorus.*
Στις βραχοσπηλιές της Καρπάθου ζει η Μεσογειακή Φώκια *Monachus - monachus* και η χελώνα *Caretta - Caretta.* Η Κάρπαθος όπως και πολλά άλλα Ελληνικά νησιά αποτελεί πέρασμα για πολλά μεταναστευτικά πουλιά, όπως ο *Μαυροπετρίτης και ο Αιγιόγλαρος*, δύο υπό εξαφάνιση είδη πουλιών, ο *Μελισσοφάγος, η Χαλκοκουρούνα, διάφορα είδη χελιδονιών, σταχτάρες, τρυγόνια, σκαλήθρες, τρύγγες,* κ.α.
Στο πράσινο και την βλάστηση συγκαταλέγονται οι αμπελώνες και οι ελιές με τα υπόλοιπα δέντρα που είναι κυρίως οπωροφόρα. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί το αμφίβιο *Mertensiella luschani,* που είναι προσαρμοσμένο στο ξηρό κλίμα του νησιού και το καλοκαιρίζει κάτω από τις υγρές πέτρες ή μέσα σε δροσερά ξεροπόταμα. Το είδος αυτό υπάρχει μόνο στο νησί της Καρπάθου και στο Καστελόριζο.
Μικροί κολπίσκοι και παραλίες με κρυστάλλινα νερά σχηματίζονται κατά μήκος όλης της ανατολικής πλευράς του νησιού και προσεγγίζονται εύκολα είτε με το οδικό δίκτυο, είτε με εκδρομικά καΐκια από την πόλη της Καρπάθου. Μερικές από αυτές έχουν βραβευθεί με την τιμητική γαλάζια σημαία, λόγω της ασφάλειας, της οργάνωσης και της καθαριότητά τους.
Υπάρχουν άγνωστες και απόκρημνες ακτές, που προσεγγίζονται με μονοπάτια που περνούν μέσα από πεύκα και πηγές. Επίσης υπάρχουν σπήλαια με σταλακτίτες κυρίως στα κεντρικά του νησιού.

1.3 Κλίμα

Η Κάρπαθος μιας και είναι ένα από τα νοτιότερα νησιά της Ελλάδας και της μεσογείου (μαζί με την Κύπρο, την Κρήτη, την Κάσο, την Μάλτα και την Γαύδο) έχει ιδανικές συνθήκες για τουρισμό κατά όλη σχεδόν την διάρκεια του έτους, αφού το κλίμα της Καρπάθου είναι σίγουρα μεσογειακό.
Ένα βασικό χαρακτηριστικό του μεσογειακού κλίματος, είναι οι βόρειο-ανατολικοί άνεμοι που φυσούν κυρίως τα βράδια κατά την διάρκεια του καλοκαιριού (Μάη με Οκτώβρη) γνωστοί σαν ‘’μελτέμια’’. Όσον αφορά τον χειμώνα, υπάρχει λιγοστή βροχή και ήπιες θερμοκρασίες.

1.4 Στοιχεία Οικονομίας και Απασχόλησης

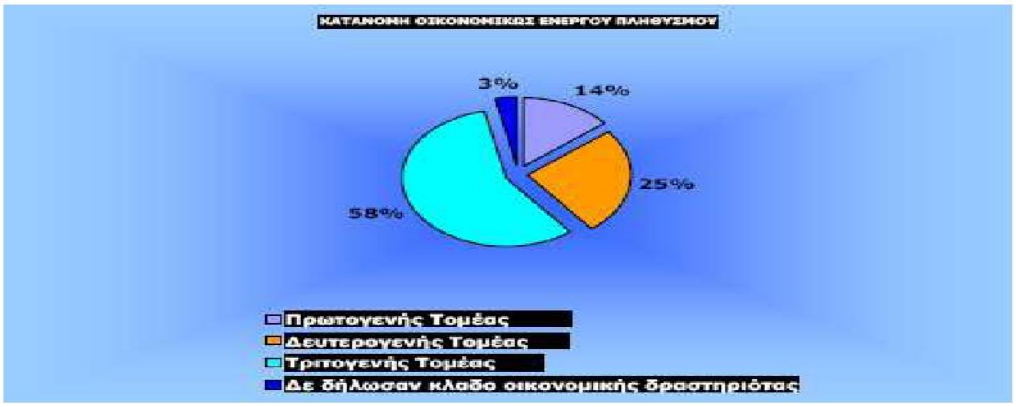
Οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις της Καρπάθου έχουν άμεσο αντίκτυπο με αρνητικές προοπτικές στον τομέα της απασχόλησης.Από το σύνολο των απασχολουμένων της Επαρχίας Καρπάθου, το 85% είναι κάτοικοι της νήσου Καρπάθου, οι υπόλοιποι είναι κάτοικοι της Κάσου.
Οι απασχολούμενοι στην Κάρπαθο κατανέμονται κατά τομέα ως εξής :

• Ο Πρωτογενής Τομέας απασχολεί ποσοστό 14% που δραστηριοποιείτε στους κλάδους της γεωργίας, αλιείας, μελισσοκομίας και κυρίως κτηνοτροφίας , χωρίς όμως ιδιαίτερες αξιώσεις όσον αφορά το παραγωγικό αποτέλεσμα.

• Στο Δευτερογενή Τομέα απασχολείται ένα ιδιαίτερα σημαντικό μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του νησιού σε ποσοστό που φθάνει το 25%.
Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του ποσοστού αφορά εργαζομένους στον κλάδο των οικοδομικών κατασκευών – έργων (εργολαβικά συνεργεία οικοδομών, αλουμινοσιδηροκατασκευές, επιπλοποιεία, ξυλουργεία). Ένα μικρότερο ποσοστό του Δευτερογενούς Τομέα ασχολείται με βιοτεχνίες ειδών βιοτικής ανάγκης (αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία, εμφιαλωτήρια).
Τέλος, ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό ασχολείται με τις παραδοσιακές τέχνες (κατασκευές παραδοσιακών μουσικών οργάνων, κέντημα, υποδηματοποιία).
Ο Δευτερογενής Τομέας διοχετεύει το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας του προς την κατεύθυνση της υποστήριξης του τουρισμού, που αποτελεί και τον βασικό άξονα οικονομικής ανάπτυξης του νησιού.

• Ο Τριτογενής τομέας απασχολεί το μεγαλύτερο αριθμό του ενεργού πληθυσμού του νησιού (759 άτομα) που ως ποσοστό φτάνει το 58% και αφορά τα μεταποιητικά επαγγέλματα, τον τουρισμό και τον κλάδο των υπηρεσιών. Η οικονομία της Καρπάθου στηρίζεται και αναπτύσσεται ως επί το πλείστον μέσα από δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα.

Με βασικό πυλώνα της οικονομικής δραστηριότητας τον τουρισμό και τις υπηρεσίες που τον στηρίζουν ή απορρέουν από αυτόν, η οικονομία του νησιού έχει τη μορφή οικονομίας υπηρεσιών. Οι εργαζόμενοι στον Τριτογενή τομέα φτάνουν το 58% του συνόλου των απασχολούμενων, την στιγμή που ο ίδιος δείκτης στο σύνολο της Δωδεκανήσου φτάνει στο 65,3% και πανελλαδικά το 42,7%. Ο κλάδος των μεταφορών και των επικοινωνιών στην Κάρπαθο δεν είναι ιδιαίτερα ανθηρός σαν οικονομική δραστηριότητα και παρουσιάζεται κατακερματισμένος. Το εμπόριο, όπως και στο σύνολο σχεδόν των νησιών της άγονης γραμμής έχει εποχιακό χαρακτήρα. Τέλος, ένα 3% δεν δήλωσε κλάδο δραστηριότητας κατά την απογραφή του 2003.

1.5 ***Γενική προσέγγιση Τουριστικής πολιτικής στην περιοχή***

Ιστορική αναδρομή

Περίοδος πρώτη (1986-1988)

Το 1986 η Κάρπαθος, είχε μονάχα 5 οικογενειακού μεγέθους ξενοδοχεία με σύγχρονες ανέσεις όπως υποδοχή, σαλόνια, αίθουσα πρωινού, μπαρ, ανελκυστήρα, πισίνα, δωμάτια με ιδιαίτερο ντους, τηλέφωνο, μουσική και μπαλκόνι.
Αυτά ήταν τα ξενοδοχεία:
- Romantica
- Atlantis
- Panorama
- Possidonia
- Seven Stars

Και συμπληρωματικά, δύο-τρεις ταπεινές (modest) χαμηλού κόστους μικρομονάδες, σε μονόχωρα διαμερίσματα (studios) και πανσιόν (Guest's House), συνολικά 270 κλινών, τα οποία όμως λειτουργούσαν με *απόλυτη* επιτυχία βασιζόμενοι στον τουρισμό σακιδίου.

Ο Αναπτυξιακός νόμος του 1982 προσέφερε επενδυτικά κίνητρα, τα οποία έδωσαν μεγάλη ώθηση για την Ρόδο, την Κρήτη, την Κω και άλλες περιοχές, όμως δυστυχώς η Κάρπαθος δεν επωφελήθηκε λόγω του χαμηλού συντελεστή επιδότησης, του συγκοινωνιακού της προβλήματος και του ότι έμεινε εκτός του σχεδιασμού κινήτρων. Αξίζει να σημειωθεί, ότι χάρη στο βιβλίο του Ανδρέα Μακρή με τον διαχρονικό τίτλο ‘’Ελάτε στην Κάρπαθο’’ ακολούθησε η ανέγερση διαμερισμάτων Α’ κατηγορίας “Possirama bay” στα Πηγάδια Καρπάθου.

Η συγκοινωνία της Καρπάθου τότε (1986) ήταν:

Ο *Πανορμίτης* γνωστό περισσότερο ως ‘’*σκυλοπνίχτης*’’
Τα αλήστου μνήμης ‘’*σαπιοκάραβα*’’ λόγω της μεγάλης ηλικίας τους
Και τα *18θέσια ελικοφόρα αεροπλάνα Sky Van* της Ολυμπιακής, στην γραμμή Καρπάθου-Ρόδου, που ‘’έσταζαν’’ όταν έβρεχε ή δεν πετούσαν αν σκοτείνιαζε, χωρίς εξοπλισμό ραντάρ πλοήγησης. (Μακρής Α. 2005,σ. 17)

*Ο πρώτος Tour Operator στην Κάρπαθο ήταν το “*Saga Tours*” το 1986.
Το *Saga Tours* είναι Tour Operator με μεγάλη οικονομική επιφάνεια και σύγχρονη οργανωτική δομή και ιδέες.
Στόχευε πάντα σε *upgrade market* πελατεία και ξενοδοχεία (καλόγουστα, με φιλόξενη περιποίηση).
Διακινούσε ποιοτικούς πελάτες, πλούσιους, και με καλούς τρόπους συμπεριφοράς. (Μακρής Α. 2005,σ.37)
Μέσα Ιουνίου 1986, ήταν η άφιξη του διευθυντικού επιτελείου του *Saga Tours* με σκοπό την επιτόπια διερευνητική εκτίμηση των δυνατοτήτων της Καρπάθου και άμεση λήψη αποφάσεων.
Το team περιλάμβανε τους :
-Per Braathen, Γενικό διευθυντή (Managing Director)
-Tor Sannerud, Διευθυντή παραγωγής (Production Director)
- Evert Ravenshorst, Υποδιευθυντή παραγωγής (Production Manager)
-Olav Wendelbo, Υπεύθυνο Ρόδου (Area Manager)
Η απάντηση ήταν θετική, και το *Saga tours* διαπραγματεύτηκε 190 από τις 270 κλίνες των ξενοδοχείων του νησιού.(Μακρής Α. 2005,σελ. 41-44)
Τέλη Ιουνίου 1986,έγινε εκπαιδευτικό ταξίδι (Fam trip) από 30 Νορβηγούς και Νορβηγίδες ταξιδιωτικούς πράκτορες, πωλητές και δημοσιογράφους να επισκεφτούν την Κάρπαθο. Η μητρική αεροπορική εταιρεία του ομίλου *Braathens* υπέβαλε αμέσως αίτηση στην κεντρική Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) στην Αθήνα, ζητώντας την άδεια προσγείωσης στην Κάρπαθο (Landing rights),καταθέτοντας σχέδιο πτήσεων:

Περίοδος: Από 28 Μαΐου μέχρι 5 Οκτωβρίου 1987
Ημέρα: Πέμπτη απόγευμα
Τύπος αεροσκάφους: B737-300
Αεροπορικές θέσεις: 131
Πτήση από: FORNEBU/ OSLO
Προς: ΚΑΡΠΑΘΟ

Παράλληλα, κυκλοφόρησε και ο προ-κατάλογος (Pre-catalogue) του *Saga Tours*,όπου εμφανιζόταν περιληπτικά τα ξενοδοχεία της Καρπάθου, με ιδιαίτερη μάλιστα προβολή στις πρώτες σελίδες, όπως συνηθίζεται πάντα, για νέους προορισμούς διακοπών. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στο να προβληθεί η Κάρπαθος σωστά, αυθεντικά, περιγράφοντας ακριβώς όπως ήταν χωρίς ωραιοποιήσεις και μεγεθυντικούς φακούς. Έδωσαν έμφαση στα γνωστά συγκριτικά πλεονεκτήματα δηλαδή ναι μεν ‘’πρωτόγονες’’ οι έξω-ξενοδοχειακές υπηρεσίες αλλά υπογράμμιζαν παράλληλα την απόλυτη ηρεμία μακριά από το πολύβουο πλήθος. Τις μοναχικές αμμουδιές, τα γραφικά άφθαρτα από την εξέλιξη χωριά, με τους φιλόξενους και Αγγλομαθείς κατοίκους!
Την πλούσια παράδοση με τα ξακουσμένα πανηγύρια. Τις λογικές και ασυναγώνιστες (τότε) εξω-ξενοδοχειακές τιμές, σε σύγκριση με τα κοσμοπολίτικα νησιά!
Σε δυο μήνες εξαντλήθηκε το 50% των αεροπορικών θέσεων, ενώ δεν είχε κυκλοφορήσει ακόμα ο κύριος κατάλογος (Main Brochure) του καλοκαιριού, που ήταν ολόκληρο τεύχος!
Στο Πανεπιστήμιο του *Surrey* της Αγγλίας, παγκόσμια γνωστό για την φημισμένη Τουριστική σχολή, καθηγητές του σήμερα, στις διδασκαλίες “*Tourist Market Research*” αναφέρονται κολακευτικά, στο επιτυχημένο παράδειγμα της Καρπάθου**,** ως γεγονός κατά παγκόσμια πρωτοτυπία! (Μακρής Α. 2005,σ. 47-48)
Στις 15/ 10/1986 η Υ.Π.Α, απέρριψε την αίτηση της αεροπορικής εταιρίας για άδεια προσγείωσης με την δικαιολογία ότι δεν υπήρχαν προϋποθέσεις λειτουργίας του αεροδρομίου της Καρπάθου παρόλο που τα έργα προχωρούσαν με εντατικούς ρυθμούς.(Μακρής Α. 2005,σελ. 55)

Ο κ. Ανδρέας Μακρής κλήθηκε να δώσει εξηγήσεις στο Όσλο στον κ. Bjorn Braathen (ιδιοκτήτη του ομίλου εταιριών Braathen) την 22/12/1986 για το «φιάσκο της Καρπάθου», το οποίο παρουσιάστηκε στον Νορβηγικό τύπο. (Μακρής Α. 2005,σελ.63)
Τελικά όμως η προβολή αυτή επηρέασε θετικά την ζήτηση, αφού, την ίδια μέρα στις 9:55 παραχωρήθηκε η άδεια προσγείωσης, παρόλο που οι πωλήσεις είχαν ξεκινήσει από την 01/10/1986.Αυτό σημαίνει ότι η άδεια λήφθηκε 4 μήνες μετά την αίτηση και 5 μήνες πριν την άφιξη της πτήσης!
22 Μαΐου 1987,έξι μέρες πριν την άφιξη του αεροσκάφους, δεν υπήρχαν ακόμη τα μηχανήματα επίγειας εξυπηρέτησης (Ground Handling Equipment).

Δεν υπήρχαν σκάλες, μηχάνημα εκκίνησης κινητήρων, μηχάνημα ρυμούλκησης βαγονιών για τις αποσκευές, υδροφόρο, μηχάνημα εκκένωσης τουαλετών, φορτωτής αποσκευών και πυροσβεστικό όχημα! Κανένα ίχνος ενδιαφέροντος από τους αρμόδιους φορείς.
Πέντε μέρες αργότερα έφτασαν τα μηχανήματα *χωρίς* τις σκάλες και το όχημα ρυμούλκησης βαγονιών, τα οποία όμως στάλθηκαν την τελευταία στιγμή από την Ρόδο.
Ένα επίσης πρόβλημα, ήταν πως το αεροδρόμιο της Καρπάθου δεν ήταν Νομοθετικά χαρακτηρισμένο ως ‘’πύλη εισόδου’’ και οι επιβάτες δεν δικαιούνταν να βγούνε από το αεροπλάνο! Έπρεπε να προωθούνται σε άλλο νησί, με σκοπό την αναθεώρηση των διαβατηρίων τους.
Λίγο διάστημα αργότερα, το θέμα λύθηκε.
Τέλος, ένα μικρό προβληματάκι προέκυψε με την σφραγίδα «ΕΙΣΟΔΟΣ-ΕΞΟΔΟΣ» καθώς και η ένδειξη «ΚΑΡΠΑΘΟΣ» για την θεώρηση των διαβατηρίων, και στοκ ατομικά δελτία αφίξεων, τα οποία τελικά προμηθεύτηκαν από το τμήμα αλλοδαπών της Ρόδου. (Μακρής Α. 2005,σ. 81-83)

Περίοδος Δεύτερη (1999-2005)

Τον Οκτώβρη του 1993 παραδόθηκε σε χρήση το νέο κτίριο του αεροσταθμού της Καρπάθου, με συνολικό εμβαδόν 750 τμ., το οποίο όμως αποδειχθεί ανεπαρκές για τις ανάγκες των διακινούμενων επιβατών, στα αμέσως προσεχή χρόνια.
Η Κάρπαθος μέχρι τότε δεχόταν πτήσεις από την Νορβηγία-Αυστρία-Γερμανία και Ολλανδία. Αργότερα όμως, οι νέες αγορές της Δανίας-Φινλανδίας-Σουηδίας-Ιταλίας και Σλοβενίας και άρχισαν τα επιπλέον προβλήματα!

Παρακάτω, δίνονται τα επίσημα στοιχεία αφίξεων των τουριστών, με charter αεροσκάφη:

992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
18617	28016	29086	32268	36593	36632	39403	40557	44891	46312	48961	49011

Το 1998,ενώ ο τουρισμός στην Ελλάδα απολαμβάνει ίσως την καλύτερη φάση του, καταρρίπτοντας όλα τα ρεκόρ αφίξεων, Στην Κάρπαθο αντίθετα, καταγράφεται για πρώτη φορά, επικίνδυνη στασιμότητα ή μάλλον οριακή κάμψη στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις τουριστών.
Μέχρι τότε, επικρατούσε η εσφαλμένη εντύπωση στους ξενοδόχους και την δημοτική Αρχή ότι το πρόβλημα είναι να χτίσεις το ξενοδοχείο!
Καμιά φροντίδα για την προβολή του τουριστικού προϊόντος, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, ιδιαίτερα στις χώρες που προωθούσαν τον τουρισμό!

Λόγω άγνοιας ή πολυπραγμοσύνης, άφησαν την ευθύνη και την υποχρέωση στους Tour operators. Καμία συμμετοχή της Καρπάθου με περίπτερα της, στις διεθνής εκθέσεις στο εξωτερικό.
Κανείς Καρπάθιος ή τουριστικός επιχειρηματίας δήλωσε ποτέ παρόν!
Λένε πως ήταν η παγκόσμια αρνητική πρωτοτυπία!
Να δέχεσαι διεθνή τουρισμό και να ‘’λάμπεις’’ δια της απουσίας σου στα κέντρα προσέλκυσης και επηρεασμού της κοινής γνώμης, απών από το διαφημιστικό καταιγισμό της τότε εποχής.
Το πρόβλημα ήταν πως αντιμετώπιζαν τα αυτονόητα, σαν ζητούμενα!
Η Κάρπαθος, συμμετείχε ανελλιπώς στην έκθεση *Φιλοξενία* της Θεσσαλονίκης πράμα όμως που απευθυνόταν στον *εσωτερικό τουρισμό* και αντιπροσωπεύει ένα ελάχιστο ποσοστό της τουριστικής κίνησης του νησιού.
Βλέποντας την ανεξέλεγκτη κατάσταση, το 1999 με τον κ. Ανδρέα Μακρή σαν πρόεδρο της Ένωσης Ξενοδόχων Καρπάθου, ξεκίνησε η προώθηση του νησιού, αναθέτοντας σε επαγγελματία φωτογράφο ύστερα από μειοδοτικό διαγωνισμό, καλλιτεχνική φωτογράφηση των ξενοδοχείων προτρέποντας τους ξενοδόχους να προβούν στην εκτύπωση διαφημιστικών φυλλαδίων (prospectus).
Πρόβηκαν στην εκτύπωση χιλιάδων αφισών με αντιπροσωπευτικά Καρπαθιακά τοπία, πανοραμικά Baners, πρακτικές διαφημιστικές τσάντες κτλ.
Με αυτόν τον τρόπο αυξήθηκαν οι αφίξεις στο 2000 κατά 10,68%, σε σύγκριση με το 1999!
Παράλληλα, με πιέσεις και παραστάσεις στην δημοτική Αρχή Καρπάθου, στην Νομαρχία Δωδεκανήσου, με αρθρογραφία στον Καρπαθιακό Τύπο και συνεντεύξεις στο διαδίκτυο και σε έγκυρα τουριστικά περιοδικά πανελλήνιας κυκλοφορίας, τόνισαν την αναγκαιότητα της συμμετοχής της Καρπάθου σε διεθνείς εκθέσεις του εξωτερικού, μέχρι που έγινε κοινή συνείδηση.
Σήμερα πλέον είναι θεσμός η συμμετοχή της Καρπάθου σε 6 τουλάχιστον διεθνής εκθέσεις τον χρόνο!
Επόμενη κίνηση, ήταν και η άμεση ενασχόληση με το πρόβλημα της ελλιπούς υποδομής του αερολιμένα, για το οποίο αποφασίστηκε να παραδοθεί μέχρι τον Σεπτέμβρη του 2000,σύγχρονο κτιριακό συγκρότημα συνολικού εμβαδού 11,500τμ.
Η Ένωση ξενοδόχων, ίδρυσε γραφείο στο κέντρο των Πηγαδίων με σκοπό την ενημέρωση τουριστών και επιχειρηματιών, όσο και για την οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων προσωπικού. (Μακρής Α.2005 σελ.135-135)

Η Κάρπαθος του Τότε

Η Κάρπαθος του Σήμερα

Τουριστικά λεωφορεία

Δεν υπήρχαν ούτε για δείγμα! Αρχικά, υπήρχαν 2-3 απηρχαιωμένα, μικρά 28/θέσεα λεωφορεία, που εξυπηρετούσαν την τοπική συγκοινωνία των χωριών του νησιού *ακατάλληλα* όμως για οργανωμένο τουρισμό. Χωρίς μικρόφωνα, κλιματισμό, θέση ξεναγού-συνοδού, μουσική, ανακλινόμενα ανατομικά καθίσματα, χωρίς επαρκή χώρο για βαλίτσες (μπαγαζιέρες).
Δεν υπήρχε κάποιος να ξεναγήσει ή να διδάξει σε ενδιαφερόμενους υποψηφίους, την ιστορία του τόπου! Δεν κυκλοφορούσε τότε, ούτε ένα ξενόγλωσσο βιβλίο, ένας τουριστικός οδηγός της Καρπάθου για να χρησιμοποιηθεί ως ‘’εργαλείο δουλειάς’’.

Η υποδομή της Καρπάθου τότε (1986) ήταν:

1 Κέντρο υγείας σύγχρονο μεν, αλλά ανεπαρκώς στελεχωμένο με 2 ιατρούς (γυναικολόγο, παθολόγο) και συνολική δυναμικότητα 8 κρεβατιών!
Πράμα που σημαίνει ότι στα έκτακτα ιατρικά περιστατικά, οι κάτοικοι αντιμετώπιζαν πολύ σοβαρό πρόβλημα.

Υπήρχαν *3 εστιατόρια* και *μια ψαροταβέρνα* σε ανεκτό επίπεδο, αλλά υπολειπόμενα από τα standards που απαιτούν οι προδιαγραφές στον οργανωμένο τουρισμό, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των επιχειρηματιών.

Δύο καφετέριες, Μία δισκοθήκη, μπαρ ούτε ένα, όμως υπήρχαν τα *παραδοσιακά καφενεία,* που υποκαθιστούσαν μερικώς αυτές τις ελλείψεις, προσδίδοντας διαφορετική νότα τοπικής ατμόσφαιρας, αλλιώτικη επαφή με ντόπιους!
Εμπειρία μοναδική.

Ένα και μοναδικό κατάστημα ‘’σουβενίρ’’, με μισή ντουζίνα τοπία και λίγα αποθέματα σε φωτογραφίες ‘’*καρτ-ποστάλ’’* της Καρπάθου.
Οι περισσότερες, ήταν θέματα από ανώνυμα Αιγαιοπελαγίτικα τοπία!

1.6 Έργα και εγκαταστάσεις γενικής υποδομής.

Υπάρχουσες υποδομές

Αεροδρόμιο

Το Αεροδρόμιο Καρπάθου (AOK) βρίσκεται στο νότιο άκρο του νησιού, στην περιοχή του Αφιάρτη (18 χιλιόμετρα από την πόλη της Καρπάθου).
Εκτός από μεταφορές, εκπληρώνει και στρατιωτικούς σκοπούς.
Ο διάδρομος προσγείωσης έχει μήκος 2.100 μέτρα και είναι από τους μεγαλύτερους στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια. Ο αερολιμένας λειτουργούσε από το 1970 με ένα μικρό παράπηγμα εμβαδού περίπου 100 τ.μ.
Το 1993 δημιουργήθηκε κτήριο μεγέθους 800 τ.μ., το οποίο κατεδαφίστηκε το 2005 για να δημιουργηθεί κτήριο μεγέθους 12.500 τ.μ.
Οι νέες κτηριακές εγκαταστάσεις, άνοιξαν τις πύλες τους στις 25/07/2009.
Στον αερολιμένα, λειτουργεί μετεωρολογικός σταθμός, αστυνομία, εκδοτήριο εισιτηρίων,10 γραφεία check in, γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων, duty free, αναψυκτήρια, πρατήριο εφημερίδων καθώς και σταθμός ταξί. Υπάρχει χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων και λεωφορείων ενώ ο χώρος στάθμευσης αεροσκαφών χωράει 3 *μεγάλα* αεροσκάφη,2 *μικρότερα*, καθώς και δύο ελαφρύτερα.
Το κτήριο του αερολιμένα, έχει προσαρμοστεί στην *παραδοσιακή Καρπάθικη* αρχιτεκτονική και είναι εύκολα προσβάσιμος από άτομα με ειδικές ανάγκες.
Ο αερολιμένας συνδέεται με 2 καθημερινές πτήσεις με τη Ρόδο και 2 καθημερινές πτήσεις με την Αθήνα που πραγματοποιούν η *Olympic Air* και η *Athens Airways*.
Τη θερινή περίοδο, συνδέεται με το Ηράκλειο Κρήτης, την Σητεία και τη Θεσσαλονίκη, ενώ υπάρχει κίνηση και πολλών αεροσκαφών *ξένων εταιριών* από και προς πολλές χώρες της Ευρώπης.
Τα διεθνή δρομολόγια ξεκίνησαν από το Μάιο του 1987.
Ο αερολιμένας της Καρπάθου, χρησιμοποιείται και από την *Πολεμική Αεροπορία.*

Κρατικός Αερολιμένας Καρπάθου			
IATA AOK Τύπος Αεροδρομίου Χειριστής Εξυπηρετεί			ICAO LGKP Πολιτικό και Στρατιωτικό ‘’Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας’’ Κάρπαθος
ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ			
Κατεύθυνση	Μήκος		Επιφάνεια
	Πόδια	Μέτρα	
12/30	8.223	2.500	Άσφαλτος
13/31 (Κλειστός)	2.467	750	Άσφαλτος

Πίνακας 1.3 πηγή Βικιπαίδια ‘’Κρατικός Αερολιμένας Καρπάθου’’

Μαρίνα

Τον Ιούλιο του 2007,μια νέα Μαρίνα εξοπλίστηκε με δυνατότητα παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και νερού για κάθε σκάφος που θα δένει εκεί.
Τα Πηγάδια, είναι το πρώτο και μεγαλύτερο λιμάνι της Καρπάθου.
Επηρεάζεται από τους ανέμους και ο βυθός κρατάει καλά για αγκυροβόληση.
Ένα από τα πρατήρια καυσίμων διαθέτει βυτιοφόρο, για την μεταφορά των καυσίμων.

Λιμάνια

Παρόλο που η Κάρπαθος είναι μικρότερη από την Ρόδο, διαθέτει δύο λιμάνια.
Το λιμάνι των Πηγαδίων (πρωτεύουσα της Καρπάθου) και το λιμάνι του Διαφανίου.
Το κυρίως λιμάνι είναι των Πηγαδίων.
Λόγω της στενότητας της οδού, ιδιαίτερα μιας και φιλοξενεί επί του μήκους της πολλά εστιατόρια και καφετέριες, έχει συχνά δυσκολίες με την ομαλή κυκλοφορία των οχημάτων και αποτελεί κίνδυνο για πολλούς πεζούς που παρευρίσκονται στην οδό. Το πλοίο «*Πρέβελης*» από το 2011, σταμάτησε το δρομολόγιο του από το δεύτερο λιμάνι του νησιού, και περνάει πλέον μόνο από το λιμάνι των Πηγαδίων.
Λόγω αυτής της αλλαγής, τα δρομολόγια προς το Διαφάνι εκτελούνται με την συμμετοχή ενούς μικρού σκάφους.

Λιμεναρχείο

Το λιμεναρχείο Καρπάθου έχει έδρα στην πόλη των Πηγαδίων, και βρίσκεται ακόμη και σήμερα σε κτίριο που κτίστηκε κατά την Ιταλοκρατία.
Διαθέτει ένα σκάφος, με σκοπό τις περιπολίες.

Αστυνομικό τμήμα

Το κεντρικό αστυνομικό τμήμα βρίσκεται στην Πόλη των Πηγαδίων, όμως για τα χωριά του νησιού που είναι απομακρυσμένα υπάρχουν μικρότερα γραφεία.
Όσο αφορά τα χωριά που δεν διαθέτουν κάποιο γραφείο, εκτελούνται περιπολίες.
Από τον Νοέμβριο 2010 υπάρχουν σε υπηρεσία 2 δημοτικοί αστυνόμοι.

Πυροσβεστική υπηρεσία

Το κεντρικό κτήριο της Πυροσβεστικής υπηρεσίας Καρπάθου, βρίσκεται 5 χιλιόμετρα έξω από την πόλη των Πηγαδίων, ενώ μικρότερα Πυροφυλάκεια είναι σκορπισμένα σε διάφορα σημεία του νησιού. Σε περιπτώσεις μεγάλων πυρκαγιών στέλνονται αεροπλάνα ή ελικόπτερα της πυροσβεστικής υπηρεσίας της Ρόδου.

Νοσοκομείο

Δυστυχώς ακόμα δεν υπάρχει νοσοκομείο για την πόλη των Πηγαδίων, παραμόνο ένα «Κέντρο υγείας» όπως συνηθίζουν να το αποκαλούν!
Το Δικαίωμα στην Υγεία δεν φαίνεται να ισχύει για τους κατοίκους αυτού του ακριτικού νησιού.
Η Πολιτεία αδιαφορεί ή Ολιγωρεί!
Οι ακρίτες κάτοικοι αυτού του ιστορικού νησιού παλεύουν σε καθημερινή βάση για την επιβίωση τους. Η υπομονή και ανοχή των κατοίκων έχει φτάσει κυριολεκτικά στα όρια της.
Το Κέντρο Υγείας Καρπάθου, αποτελείτε από ελάχιστο προσωπικό και λιγοστή δυναμικότητα κρεβατιών. Σε περιπτώσεις εκτάκτων περιστατικών στέλνονται με αεροπλάνο ή ελικόπτερο στο νοσοκομείο της Ρόδου και σπανιότερα στης Αθήνας.

Γραφείο ενημέρωσης τουριστών

Το κτίριο όπου βρίσκεται, αρχικά χρησιμοποιούταν σαν ψαραγορά.
Το γραφείο αυτό, αν και βρίσκεται σε κεντρικό σημείο του νησιού, είναι ένα εξαιρετικά μικρό κτίριο όπου μπορεί να φιλοξενήσει μόνο λιγοστά άτομα. Η αναβάθμιση του γραφείου αυτού είναι αναγκαία με εγκατάσταση μεγαλύτερου κτιρίου και όσο το δυνατόν περισσότερο πληροφοριακό υλικό. Επίσης, οι ώρες λειτουργίας θα πρέπει να αυξηθούν και να ρυθμιστούν ανάλογα με την τουριστική κίνηση.

Κεφάλαιο : 2 Τουριστικοί πόροι

2.1 Φυσικοί πόροι τουριστικής έλξης

2.1.1 Πόλεις και χωριά

Τα Πηγάδια

Η Κάρπαθος ή τα Πηγάδια, όπως είναι γνωστότερη η πρωτεύουσα και το λιμάνι του νησιού, βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλευρά και είναι κτισμένη στους πρόποδες του βουνού ‘’Καλή Λίμνη’’, στην ίδια θέση με την αρχαία πόλη Ποσείδιο. Στην κορυφή του λόφου, σώζονται τμήματα από την *αρχαία ακρόπολη* και από τα κυκλώπεια τείχη. Η πόλη της Καρπάθου είναι μια σύγχρονη πολιτεία. Έχει 2.077 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001 και είναι ο μεγαλύτερος οικισμός του νησιού. Τα περισσότερα σπίτια και δημόσια κτίρια είναι καινούρια και κτίστηκαν από τους ομογενής της Αμερικής, οι οποίοι κάθε καλοκαίρι παραθερίζουν στο νησί τους. Η περιήγηση στην πόλη αποτελεί μια ευχάριστη εμπειρία για κάθε επισκέπτη. Όμορφες εικόνες που συνδυάζουν τη νησιώτικη παράδοση με τις σύγχρονες ανέσεις, συναντάει κανείς σε κάθε γειτονιά.
Από τα αξιοθέατα της πόλης, αξίζει να δείτε τα ερείπια της παλαιο-χριστιανικής βασιλικής εκκλησίας της Αγίας Φωτεινής που βρίσκονται στον παραλιακό δρόμο της πόλης.
Από τα αρχιτεκτονικά μέλη του ναού, συμπεραίνουμε ότι έχει κτιστεί πάνω στα θεμέλια προγενέστερου αρχαίου ιερού.

Απέρι

Το χωριό, ήταν αρχικά κτισμένο στην κορυφή του βουνού Κοράκι, όπου υπάρχει και το κάστρο που προφύλασσε το χωριό από τους πειρατές. Μετά από σημάδια που φανέρωσε σύμφωνα με την παράδοση η Παναγία, το χωριό κατέβηκε από την κορυφή στους πρόποδες του βουνού και έπειτα επεκτάθηκε σε ολόκληρη την κοιλάδα. Μέχρι το 1892,το Απέρι ήταν η πρωτεύουσα του νησιού, οπότε μεταφέρθηκε στα Πηγάδια, τη σημερινή πόλη της Καρπάθου.
Στις 11 Σεπτεμβρίου του 1944, όταν οι Ιταλοί αποχώρησαν από το Απέρι, υψώθηκε μετά από χρόνια η ελληνική σημαία και τελέσθηκε πανηγυρική δοξολογία για τη λήξη της επανάστασης στην οποία κυριαρχούσαν οι Απερίτες και οι Μενεδιάτες.
Το Απέρι, μέχρι το 1998 αποτελούσε αυτόνομη κοινότητα.
Σήμερα, είναι η έδρα της Μητρόπολης Καρπάθου & Κάσου, και ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Καρπάθου. Παρά την έκταση του χωριού, και ενώ στις αρχές του περασμένου αιώνα είχε 1.140 κατοίκους, το 2001 είχε μόλις 470! Αυτό οφείλεται κυρίως στη μετανάστευση των κατοίκων και στη μικρή απόσταση μεταξύ του χωριού με την πόλη της Καρπάθου (7 χλμ.).
Ευτυχώς όμως, τα τελευταία χρόνια, μερικοί ξενιτεμένοι ‘’Απερίτες’’ επαναπατρίζονται και εγκαθίστανται στο χωριό τους.

Σήμερα με ανεπίσημα στοιχεία κατοικείται από 350 περίπου μόνιμους κατοίκους, συμπεριλαμβανομένων και μερικών αλλοδαπών οικογενειών που ζουν και εργάζονται στο χωριό.
Αξιοθέατο αποτελούν οι πολλές πηγές του χωριού, όπως η *''Μέσα Βρύση''* και η *''Βρύση του Κυρκάλου''*, το μεγάλο *πετρόκτιστο γεφύρι*, και το κάστρο στην κορυφή του βουνού.

Βωλάδα

Ένα μικρό χωριό περίπου 10 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα της Καρπάθου, που βρίσκεται σε υψόμετρο 440μ ανάμεσα στα χωριά Απέρι και Όθος. Η Βωλάδα, είναι ένα όμορφο χωριό με εξαιρετική αισθητική σπιτιών και προσφέρει μια υπέροχη θέα. Σήμερα περίπου 300 άτομα που ζουν στην Βωλάδα ασχολούνται με τη γεωργία, ενώ κάτω από το χωριό υπάρχει αρκετή καλλιεργήσιμη γη. Το χωριό δεν προσφέρει πολλά στους τουρίστες κατά την έννοια της διασκέδασης όπως εστιατόρια ή τουριστικά μαγαζιά για ψώνια, αλλά όταν οι επισκέπτες φτάσουν στο οροπέδιο της «Λάστου» αντικρίζουν ένα εξαιρετικό τοπίο με αξιοζήλευτα οινοποιεία. Από το χωριό Βωλάδα, οι επισκέπτες μπορούν να φτάσουν στο ψηλότερο βουνό της Καρπάθου ''Καλή Λίμνη'' σε 1.215μ (3.990 πόδια),το οποίο είναι επίσης το δεύτερο μεγαλύτερο στα Δωδεκάνησα.

Όθος

Το Όθος, είναι ορεινό χωριό της Καρπάθου. Είναι χτισμένο σε υψόμετρο 510 μέτρων και αποτελεί το ορεινότερο χωριό της Καρπάθου αλλά και ολόκληρου του νομού Δωδεκανήσου. Συχνά, χάνεται στα σύννεφα καθώς είναι το ψηλότερο χωριό και έτσι κάνει τα αμφιθεατρικά κτισμένα σπίτια του να διαθέτουν πανοραμική θέα! Παραδοσιακά σπίτια υπάρχουν σε όλα τα χωριά της Καρπάθου, αλλά στο Όθος ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει το βοτσαλωτό δάπεδο, το ξυλόγλυπτο σουφά, τα υφαντά, τα κεντήματα και τα άλλα στολίδια με την ησυχία του, αφού ένα από τα σπίτια του χωριού λειτουργεί ως μουσείο.
Στο Όθος ανήκουν οι *Στες*, μια περιοχή με περιβόλια και νερά, και ο πληθυσμός του σύμφωνα με την απογραφή του 2001 είναι 375 κάτοικοι.

Πυλές

Ένα από τα 12 χωριά της Καρπάθου, είναι και οι Πυλές.
Το μικρότερο πληθυσμιακά χωριό, κτισμένο στη δυτική πλευρά του νησιού με πανοραμική θέα προς τη γειτονική ιστορική νήσο Κάσο και τα βουνά της Σητείας. Είναι κυριολεκτικά ''πνιγμένο'' στο πράσινο των πολλών περιβολιών του και κάθε δειλινό μπορεί κανείς να απολαμβάνει ένα υπέροχο ηλιοβασίλεμα!

Μεσοχώρι

Κατά γενική ομολογία, μεταξύ των γραφικότερων και ομορφότερων χωριών της Καρπάθου κατατάσσεται και το Μεσοχώρι. Η απόσταση που το χωρίζει από την πρωτεύουσα του νησιού είναι περίπου 30 χιλιόμετρα. Είναι κτισμένο σε ύψωμα και ξεχωρίζει για την καταπληκτική του θέα.
Με μια απλή περιήγηση στους δρόμους του οικισμού ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει την αυθεντική νησιωτική εικόνα που εκπορεύεται από την αρχιτεκτονική των κτιρίων και να απολαύσει τον καφέ του σε κάποιο παραδοσιακό καφενεδάκι .Σε περίπτωση επιλογής του συγκεκριμένου χωριού, για διαμονή, κανείς να προσεγγίσει τη θάλασσα καλύπτοντας μια μικρή απόσταση κατευθυνόμενη προς το χωριό Λευκός που είναι και το επίνειο του Μεσοχωρίου.
Επίσης, σε μικρή απόσταση που δεν ξεπερνά τα 4 χιλιόμετρα βρίσκεται και το *παραδοσιακό* χωριό.

Μενετές

Οι Μενετές, είναι ένα γραφικό, μεσόγειο χωριό κτισμένο στις πλαγιές ενός λόφου. Βρίσκεται σε απόσταση 8 περίπου χιλιόμετρα νοτιοδυτικά από την πρωτεύουσα. Παλιά αρχοντικά και διατηρημένα νεοκλασικά κτίρια προσδίδουν στο παραδοσιακό χωριό μια όψη που παραπέμπει στην παλιά του αίγλη.

Αρκάσα\Φοινίκι

Οι *αρχαίες* πόλεις του νησιού ήταν 4:

- Βρυκούς,
- Ποτίδαιον,
- Νίσυρος,
- Αρκεσία.

Αυτός, είναι και ο λόγος που στην αρχαιότητα η Κάρπαθος ονομαζότανε ‘Τετράπολις’**.**

Μια από τις 4 αρχαίες πόλεις του νησιού, τότε ονομασμένη Αρκεσία, ειναι χτισμένη στις ακτές του Δυτικού τμήματος του νησιού ανάμεσα στις «Μενετές» και στο «Φοινίκι».
Η Αρκάσα είναι ένα από τα μεγαλύτερα σε πληθυσμό χωριά της και μαζί με τον παραθαλάσσιο οικισμό Φοινίκι αποτελούν το δημοτικό διαμέρισμα Αρκάσας.
Από το λιμανάκι του Φοινικιού συνδέεται η Κάρπαθος με την Κάσο με μικρά τουριστικά πλοία σχεδόν καθημερινά.
Θα μπορούσε κανείς να πει ότι η Αρκάσα είναι μια μικρή κωμόπολη, με τόσες φυσικές ομορφιές αλλά και ραγδαία εξέλιξη σε κάθε τομέα, και ειδικά στον *Αγροτουρισμό*.
Οι Αρκασιώτες, ακολουθώντας τον ρυθμό της σημερινής εποχής, ξέφυγαν αισθητά, τόσο από την παλιότερη απασχόληση σε Γεωργο-Κτηνοτροφικά, όσο και από την χρόνια μάστιγα της μετανάστευσης (με λίγες εξαιρέσεις) επενδύοντας σε συναφείς επιχειρήσεις μέσα και γύρω από το χωριό. Ρίχνοντας μια πρόχειρη ματιά στο χωριό, βλέπει κανείς σήμερα καταπληκτικά ‘’νέα’’ σπίτια, που εκφράζουν κάποια στοιχεία μοντερνισμού αλλά και νεοπλουτισμού. Βέβαια, εκτός την αναπόφευκτη "στροφή" σε Τουριστικές επιχειρήσεις, η Αρκάσα φημίζεται για τους πολλούς & καλούς Εργολάβους και Μαστόρους σε όλα τα μήκη και πλάτη της Καρπάθου μέχρι και την Κρήτη.
Σήμερα η Αρκάσα και το Φοινίκι απαρτίζονται από δεκάδες ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα & δωμάτια, ικανά να φιλοξενήσουν πάνω από 600 επισκέπτες. Αποτελείτε από 40 με 45 ταβέρνες, Εστιατόρια, Καφετέριες, Club και αρκετά σε αριθμό mini market, κομμωτήρια, ζαχαροπλαστεία, Γραφεία ενοικιάσεως τροχοφόρων οχημάτων, Super Market Κρεάτων, μανάβικα και αργυρο-χρυσοχοΐα.
Θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν λείπει σχεδόν τίποτα από το συγκεκριμένο χωριό, αν και η δημιουργία ενός μεγάλου Supermarket τροφίμων, ένα οργανωμένο Πρακτορείο Ταξιδιών για ενδιαφερόμενους του χωριού και μια θυρίδα Υποκαταστήματος Τραπέζης η έστω κάποιο ATM, θα διευκόλυνε υπερβολικά τους κατοίκους και θα τους έβγαζε από την ταλαιπωρία στο να πηγαίνουν κατά διαστήματα στην πρωτεύουσα του νησιού (τα Πηγάδια) για πολλές βασικές τους ανάγκες.

Σπόα

Διανύοντας τον αυτοκινητόδρομο από την πρωτεύουσα του νησιού με βόρεια κατεύθυνση από την ανατολική πλευρά θα βρεθείτε σε μια μαγευτική διαδρομή που συνδυάζει δαντελωτές παραλίες, βουνό και πράσινο. Φτάνοντας περίπου στο κέντρο του νησιού θα συναντήσετε το ορεινό χωριό Σπόα έχοντας για θέα το ανοιχτό πέλαγος. Μια "αρμαθιά" σπίτια στην πλαγιά, που καθώς βρίσκονται στο πιο στενό σημείο του νησιού, θωρούν δύο θάλασσες. Με λίγα λόγια, τα Σπόα, βλέπουν τις δυο καλύτερες μεριές του Καρπάθιου πελάγους, την ανατολή και τη δύση!
Ένα χωριό με ζωντανή την παράδοση, τα ήθη και έθιμα.
Ένα χωριό που από τις ρίζες του αναβιώνει και κρατάει αναλλοίωτα την φιλοξενία και τη φιλία.

Σημάδια και τίτλοι που διακρίνουν το χωριό των Σπόων έως και σήμερα!
Κάνοντας μια ολιγόλεπτη στάση στο χωριό, θα εντυπωσιαστείτε από τον αγνό χαρακτήρα των κατοίκων που θα σας χαιρετίσουν, θα σας κεράσουν απλόχερα και θα πιάσουν κουβέντα μαζί σας ακόμη και στην περίπτωση που τους είστε τελείως άγνωστοι. Αν ακόμα η τύχη σας φέρει από 'κει μέρες που γιορτάζουν τα έθιμα και τις παραδόσεις τους, θα αισθανθείτε σαν να είστε και εσείς μέλος της κοινωνίας τους.
Αυτό το αγροτικό χωριό, είναι από τα πιο αυθεντικά της Καρπάθου.
Η λύρα ακούγεται στα σοκάκια και οι ξυλόφουρνοι των σπιτιών καπνίζουν για να ψήσουν το Καρπάθικο ψωμί!

Όλυμπος

Η Όλυμπος είναι ο *παραδοσιακός* οικισμός της Καρπάθου. Είναι χτισμένη σε υψόμετρο 250 μέτρων, κατά μήκος του αυχένα που συνδέει δύο βουνοκορφές της βόρειας Καρπάθου.
Η δυτική πλευρά της Ολύμπου είναι απόκρημνη και στέκεται πάνω από γκρεμό που καταλήγει στην θάλασσα ενώ η ανατολική της πλευρά είναι πιο ομαλή και της προσφέρει πρόσβαση στο επίνειό της, το Διαφάνι.
Έχει 761 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001,και αποτελεί ξεχωριστή κοινότητα από το 1948.Η συνολική έκταση της κοινότητας είναι 104.876 km^2 και στα όριά της περιλαμβάνεται το βόρειο τμήμα της Καρπάθου και το νησί Σαρία. Περιλαμβάνει επίσης τους οικισμούς Αυλώνα, Διαφάνι και Τρίστομο, καθώς και τις νησίδες Σαρία, Αστακιδόπουλο, Λιβούνια και Χαμηλή.
Τον 7ο αιώνα μ.Χ. λόγω των πειρατικών επιδρομών, κυρίως *Σαρακινών* πειρατών, οι κάτοικοι των αρχαίων πόλεων του νησιού, εγκατέλειψαν τις αρχικές τους εστίες και αναζήτησαν καταφύγιο σε ορεινότερα και πιο δυσπρόσιτα σημεία του νησιού με αποτέλεσμα να ιδρύσουν τον σημερινό οικισμό. Ο οικισμός, χτίστηκε ακολουθώντας την αρχιτεκτονική των μεσαιωνικών νησιωτικών οικισμών και η εικόνα αυτή διατηρείτε σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι σήμερα.
Την ονομασία Όλυμπος την οφείλει στο παλαιότερο όνομα του βουνού στο οποίο και χτίστηκε, όπου σήμερα ονομάζεται προφήτης Ηλίας. Παρέμεινε απομονωμένη από τις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδας, ακόμα και από την υπόλοιπη Κάρπαθο με αποτέλεσμα να αναπτύξει ξεχωριστή παράδοση, πολλά στοιχεία της οποίας διατηρεί ακόμα.
Χαρακτηριστική είναι η παραδοσιακή φορεσιά της περιοχής που φοριέται ακόμα και σήμερα από τις γυναίκες της Ολύμπου, και η τοπική αρχιτεκτονική τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό των σπιτιών τους.
Μέχρι την δεκαετία του 1980 ο δρόμος που συνέδεε τον οικισμό με το υπόλοιπο νησί ήταν ιδιαίτερα δύσβατος με αποτέλεσμα η επικοινωνία του οικισμού με την υπόλοιπη Κάρπαθο να γίνεται κυρίως μέσω θαλάσσης από το λιμάνι του Διαφανίου. Η βελτίωση του οδικού δικτύου βοήθησε πολύ την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής η οποία ήταν ραγδαία μετά το 1990. Οι κάτοικοι της Ολύμπου, είναι περήφανοι που διατηρούν τις παραδόσεις τους και ακόμη μιλάνε μια διάλεκτο που περιέχει πολλές δωρικές λέξεις και ιδιώματα.

2.1.2 Παραλίες

160 χιλιόμετρα κατά μήκος της ακτής του νησιού, βρίσκεται μεγάλος αριθμός παραλιών, που ποικίλουν σε μορφολογία. Κάποιες με άμμο, με χαλίκι και άλλες με βότσαλα. Το βάθος του νερού επίσης ποικίλει από παραλία σε παραλία.
Σε ορισμένες, όπου 20 μέτρα έξω από την ακτή το νερό έχει ακόμα βάθος 1,5 μέτρο όπως για παράδειγμα ο μακρύς γιαλός και η μεγάλη αμμωπή και άλλες όπου το νερό φτάνει ήδη τα 5 ή 6 μέτρα βάθος μερικά μόνο μέτρα έξω από την ακτή (π.χ. Κυρά Παναγιά και Άπελλα).

Από τις πιο γνωστές παραλίες είναι:

• *Άπελλα* (Τα Άπελλα έχουν βραβευτεί ως την πιο όμορφη παραλία της Ευρώπης. Λευκή άμμος και μικρά βότσαλα, κρυστάλλινα και βαθιά νερά είναι τα χαρακτηριστικά της).
• *Αμμωπή* (Στην αμμωπή, βρίσκονται 3 κύριες παραλίες, που είναι πλήρως οργανωμένες *Μικρή Αμμωπή*,μια σχετικά μικρή παραλία με χρυσή αμμουδιά και κρυστάλλινα νερά, *η Μεγάλη Αμμωπή* όπου είναι μεγάλη ακτή με γαλάζια καθαρά νερά, και τέλος τα *Βοτσαλάκια* με κρυστάλλινα νερά και μεγάλα βότσαλα).
• *Βρόντης* (Γνωστός και ως ξενώνας, παραλία μήκους 8km δίπλα στην πόλη με ρηχά νερά).
• *Αχάτα* (Είναι μια μικρή, ήσυχη παραλία με βότσαλα και βαθιά σμαραγδένια νερά).
• *Κυρά Παναγιά* (Περιτριγυρισμένη από ένα πανέμορφο τοπίο, με τόνο χρώματος τους βράχους και τα καταπράσινα δέντρα).
• *Άγιος Νικόλαος* **(**Παραλία με λευκή άμμο και ρηχά νερά που είναι πολύ δημοφιλής λόγω των μεγάλων κυμάτων της).
• *Λευκός* (Στον Λευκό υπάρχουν 3 παραλίες με λευκή άμμο και σμαραγδένια νερά. Του *γιαλού χωράφι,* είναι η καλύτερα οργανωμένη. Της *Παναγιάς λιμάνι,* είναι μια μικρή, ήσυχη και απομονωμένη παραλία και η παραλία του *Φραγκολιμνιώνα* που είναι η μεγαλύτερη στον Λευκό ακριβώς απέναντι από το νησάκι που ονομάζεται *Σώκαστρο*).
• *Κάτω Λάκος* (προσιτό μόνο μέσω θάλασσας)
• Μακρύς γιαλός (Κόλπος για ιστιοσανίδα, δίπλα στο αεροδρόμιο. Είναι το καλύτερο σημείο για serfers με ρηχά νερά).

Στην Κάρπαθο οι επισκέπτες του νησιού συναντούν πολλές όμορφες παραλίες που ξεχωρίζουν για τις φυσικές ομορφιές τους και την καθαρότητα των υδάτων. Μερικές από αυτές είναι καλά οργανωμένες και προσβάσιμες με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα τζιπ ή μόνο με βάρκα!
Βέβαια, υπάρχουν και άλλες μικρότερες παραλίες που βρίσκονται στο νησί και είναι άγνωστες στο ευρύτερο κοινό.

2.1.3 Σπηλιές

Στο νησί, υπάρχουν διάσπαρτα πολλές σπηλιές, παρόλο που από αυτές, λίγες είναι ιδιαίτερου σπηλαιολογικού ενδιαφέροντος.
Κάποιες από τις πιο φημισμένες είναι οι εξής:

Ποσειδών

Ένα από τα φυσικά αξιοθέατα του νησιού που αξίζει να δει κανείς είναι η σπηλιά του Ποσειδώνα. Βρίσκεται στη θέση Μύλοι και από τα ευρήματα φαίνεται ότι το σπήλαιο χρησιμοποιήθηκε κατά την αρχαιότητα και ως τόπος λατρείας. Το λαξεμένο στο βράχο ιερό ήταν αφιερωμένο στον Ποσειδώνα η στην Αφροδίτη αγαπητή θεά από την κατώτερη κοινωνική τάξη.
Κάποια ίχνη μαρτυρούν πως ίσως υπήρχε ξύλινο σκέπασμα στην είσοδο της σπηλιάς. Αγαλματάκια της θεάς Αφροδίτης, έχουν βρεθεί στα Πηγάδια Καρπάθου.
Είναι πιθανόν όπως φημολογείται, πως το ανοικτό ιερό της θεάς, βρισκόταν στην σπηλιά Παρθένος, επτά χιλιόμετρα μακριά, στην περιοχή του βαθυπόταμου.
Λόγω της συνεχούς χρήσης της σπηλιάς από βοσκούς, η σπηλιά πλέον έχει διαβρωθεί από καιρούς σε καιρούς.

Βρυκούς

Σπήλαιο που φιλοξενεί το εκκλησάκι του Αγ. Ιωάννη. Πρόκειται ξεκάθαρα για αρχαίο ελληνικό ναό (πιθανότατα της Αφροδίτης ή της Αρτέμιδος), που χρησιμοποιήθηκε σε δεύτερο χρόνο από τους χριστιανούς. Κάθε χρόνο, στις 29 Αυγούστου, διοργανώνεται το ξακουστό πανηγύρι.
Η γραφικότητα του γεωφυσικού σκηνικού, η μετάβαση των επισκεπτών στη Βρουκούντα δια ξηράς μέσω της Αυλώνας ή μέσω της θάλασσας από το Διαφάνι, η διαμονή στην ύπαιθρο, ο ολονύκτιος χορός, το εν όγρανεις ανηφόρισμα προς την Αυλώνα μέσα στην αυγουστιάτικη ζέστη, είναι στοιχεία που μένουν ανεξίτηλα στη μνήμη των επισκεπτών.

Αχάτα

Ίσως η παλαιότερη και μεγαλύτερου ενδιαφέροντος σπηλιά είναι αυτή της Αχάτας. Είναι πολύ βαθύτερη από τις υπόλοιπες του νησιού και αποτελείτε από πολλούς σταλακτίτες.
Η συγκεκριμένη περιοχή φημίζεται για τις πολλές υποθαλάσσιες σπηλιές της.

2.2 Πολιτιστικοί πόροι Τουριστικής έλξης

2.2.1 Θρησκευτικές εορτές-Πανηγύρια

Η Κάρπαθος, κατόρθωσε να διασώσει την καθαρή ελληνική ψυχή της, για αυτό ακόμα και σήμερα στα δώδεκα χωριά της η παράδοση είναι μια ζωντανή πραγματικότητα. Στα πανηγύρια, στους παραδοσιακούς χορούς, στο πλούτο των δημοτικών τραγουδιών, στα τοπικά γλωσσικά ιδιώματα, στις συνταγές, στις εκδηλώσεις της ιδιωτικής και κοινωνικής ζωής το παρελθόν είναι παρόν, διατηρημένο από καιρούς.
Αξίζει κανείς να επισκεφτεί ένα από τα πολλά πανηγύρια που γίνονται κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου και να ζήσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα του τόπου. Ανάμεσα στα πανηγύρια, ξεχωρίζουν στις 21 Μαΐου *το πανηγύρι του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης* στη Βολάδα.
Το πρωί γίνεται λειτουργία και αρτοκλασία. Το βράδυ στήνεται γλέντι με παραδοσιακά όργανα και φαγητά.
Το *τριήμερο πανηγύρι του Αγίου Παντελεήμονα* στις 26, 27 & 28 Ιουλίου, που είναι ο πολιούχος του χωριού Όθος. Όλο το νησί συγκεντρώνεται και προσφέρονται κρέας με πιλάφι και άφθονο κρασί. Το γλέντι κορυφώνεται με συνοδεία μουσικής από λαϊκά όργανα και ντόπιους οργανοπαίχτες.

15/8 Δεκαπενταύγουστος

Η μεγαλύτερη, κάθε καλοκαίρι, θρησκευτική γιορτή των Ελλήνων, στην "καρδιά" των διακοπών, δίνει την ευκαιρία σε όλους να βγουν στην ύπαιθρο, στα ξωκλήσια και στις εκκλησιές. Ημερήσια, διήμερα, ακόμη και τριήμερα πανηγύρια και εκδηλώσεις οργανώνονται σε όλη τη χώρα. Οι πλατείες των χωριών "φοράνε τα καλά τους", οι κοινότητες και οι πολιτιστικοί σύλλογοι στήνουν γλέντια για να τιμήσουν τη Μεγαλόχαρη και οι πιστοί προσεύχονται και ευχαριστούν για το "θαύμα" της Παναγίας.
Η παράδοση των πανηγυριών συνδέεται κυρίως με τον αγροτικό χώρο, με επίκεντρο τόσο τις εκκλησίες των οικισμών όσο και τα υπαίθρια ξωκλήσια.
Ο Ναός της Θεοτόκου στις Μενετές είναι μία από τις σημαντικότερες εκκλησίες της Καρπάθου. Στον εσπερινό του Δεκαπενταύγουστου ακούγονται μοναδικά τα εγκώμια της Παναγίας και την επομένη της γιορτής τηρείται το έθιμο «ικάντο», όπου πωλούνται με δημόσιο πλειστηριασμό τα αφιερώματα των προσκυνητών στην Παναγία. Στο τελετουργικό της ημέρας της γιορτής και την επομένη ξεχωριστή θέση κατέχει το γλέντι. Ανάμεσα στους ήχους της λύρας και του λαούτου, των μαντινάδων

και των τραγουδιών της τάβλας, υπάρχει το παραδοσιακό πιάτο του πανηγυριού με το κόκκινο πιλάφι και το κοκκινιστό κρέας. Από την άλλη, η εκκλησία της Ολύμπου της Καρπάθου στις 15 Αυγούστου γιορτάζει στο πιο τρανό πανηγύρι, που κρατά πεισματικά τη λαμπρότητα και τον παλιό παλμό. Οι παραδοσιακοί μουσικοί και οι χορευτές με τις τοπικές τους ενδυμασίες δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό και τα γλέντια κρατούν ως τα χαράματα.
Αξίζει να σημειωθούν οι θρησκευτικές εορτές όπως του Μεσοχωρίου, όπου *ανήμερα της γέννησης της Θεοτόκου* στις 8 Σεπτεμβρίου, διοργανώνεται μεγάλη θρησκευτική εκδήλωση. Μετά τον πρωινό εκκλησιασμό ο κόσμος γλεντάει όλη την μέρα στα καφενεία και στα διάφορα σπίτια, έως που ακολουθεί χορός μέχρι αργά τη νύχτα.
Στις 14 Σεπτεμβρίου, η *Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού* στις Πηλές και στα Σπόα.
Το πανηγύρι *του Αγίου Γεωργίου του Μεθυστή* στις 3 Νοεμβρίου που ξεχωρίζει, γιατί τότε «ανοίγουν» τα καινούρια κρασιά και οι ντόπιοι τα δοκιμάζουν πηγαίνοντας από κελάρι σε κελάρι.
Στις 6 Δεκεμβρίου του *Αγίου Νικολάου* στο Φοινίκι Αρκάσας, όπου το πρωί γίνεται εκκλησιασμός, το μεσημέρι προσφέρεται φαγητό και μετά ακολουθεί το γλέντι.

7/9 Της Λαρνιώτισσας, στα Πηγάδια

Κάθε χρόνο στις 7 Σεπτεμβρίου, μερικά χιλιόμετρα έξω από την πόλη των πηγαδίων, εορτάζεται το πανηγύρι της Παναγίας της Λαρνιώτισσας. Ο κόσμος μαζεύεται στην ευρύχωρη αυλή της εκκλησίας μέσα στο πευκόδασος για να γιορτάσει προσφερόμενοι το άφθονο φαγητό και κρασί, με την συνοδεία μουσικής όπου είναι χορηγίες πολλών κατοίκων και επιχειρήσεων του νησιού.
Ευχάριστη είναι και η άνοδος στον σταυρό με τα αμέτρητα σκαλοπάτια που πρέπει ο καθένας να ανέβει για να φτάσει στην κορυφή, έχοντας όμως ως αποτέλεσμα να αντικρίσει την εξαιρετικότερη θέα με το καταπράσινο τοπίο του νησιού.

Η εικόνα που παρουσιάζετε, δηλώνει πριν χρόνια μια γυναίκα να πηγαίνει με αυτόν τον άρτο στην χάρη της Λαρνιώτισσας, και καθώς της πέφτει απ' τα χέρια εκείνη να βλαστημάει τα Θεία. Την στιγμή εκείνη ο άρτος πετρώνει!
Έτσι μέχρι και σήμερα ο πέτρινος άρτος είναι ορατός σε όλους όσους πηγαίνουν το δρόμο προς την Παναγία.

2.2.2 Ήθη και Έθιμα

Κορυφαία γιορτή, είναι ο *Καρπάθικος γάμος*. Οι τελικές προετοιμασίες κρατάνε μια βδομάδα.
Οι νοικοκυρές του κάθε σπιτιού πλάθουν κουλούρια με σταφίδες, καρύδια και φιστίκια, που λέγονται «λεούδια»,και στην συνέχεια στολίζουν το σπίτι της νύφης με τα προικιά. Το κόψιμο των ξύλων και το σφάξιμο των ζώων, παίρνουν τελετουργικό χαρακτήρα. Την Κυριακή του γάμου, από νωρίς το πρωί ξεκινούν να παίζουν τα όργανα.
Στα σπίτια του γαμπρού και της νύφης στήνουν καλάμια με πολύχρωμα μεταξωτά μαντίλια και μετά το στεφάνωμα προσφέρεται το νυφιάτικο γλυκό ξακουστό ως «σουσαμόμελο». Ακολουθεί το τραπέζι, με κύριο φαγητό το κρέας με αλεσμένο σιτάρι ή αλλιώς «χόνδρο». Το απόγευμα αρχίζει ο χορός στο χώρο της εκκλησίας και κρατάει ως το ξημέρωμα.
Χορεύουν το «φουμιστό»,και τα αυτοσχέδια δίστιχα δίνουν και παίρνουν.
Το γλέντι συνεχίζεται την επόμενη μέρα με τον «αντίγαμο» και την επόμενη Κυριακή, «οχτώ του γάμου», είναι η συνέχεια σε στενό οικογενειακό κύκλο.
Ανήμερα τα Χριστούγεννα, οι νεόνυμφες φτιάχνουν ένα μεγάλο κουλούρι που ονομάζουν «δίπλα», και το προσφέρουν στη πεθερά τους σε καλάθι που έχουν ονομάσει ως το «καλάθι της πεθεράς».
Το ίδιο βράδυ γίνεται οικογενειακό γλέντι και η πεθερά ανταποδίδει το δώρο.
Την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, οι κάτοικοι διασκεδάζουν όλοι μαζί. Συγκεντρώνονται σε ανοιχτό χώρο, όταν ο καιρός είναι καλός είτε στα καφενεία και χορεύουν το «πιπέρι» όπου ο πρωτοχορευτής υποχρεώνει τους υπόλοιπους να κάνουν τις ανάλογες κινήσεις. Δεν λείπουν βέβαια οι βωμολοχίες!
Την Καθαρή Δευτέρα, λειτουργεί το «λαϊκό δικαστήριο ανήθικων πράξεων». Δικαστές είναι οι πιο σεβάσμιοι του νησιού. Άντρες, προκαλούν ασταμάτητα άντρες μεταμφιεσμένους σε γυναίκες φορώντας ρούχα και αξεσουάρ, και κάνουν άσχημες χειρονομίες εκ μέρος τους με σκοπό την διαμαρτυρία και την επέμβαση των χωροφυλάκων για την προσφυγή τους στο δικαστήριο, το οποίο λειτουργεί όλη μέρα. Η δίκη είναι πολύ αστεία, καθώς οι άνθρωποι ανταλλάσσουν πολλές κατηγορίες και ακολουθεί η απόφαση του δικαστηρίου. Μετά το τέλος της δίκης, η μέρα συνεχίζεται με το μεγάλο παραδοσιακό πανηγύρι.

Κεφάλαιο : 3 Τουριστική προσφορά-Τουριστικό προϊόν, Τουριστική Ζήτηση

3.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα παντός τύπου και κατηγορίας

Η Κάρπαθος αποτελείται πλέον από ένα σύνολο ξενοδοχειακών μονάδων και ενοικιαζόμενων δωματίων τα οποία σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν από τον εκπρόσωπο του εμπορικού επιμελητηρίου του κράτους της Καρπάθου, ανάλογα με τον τύπο του καταλύματος, την κατηγορία, τις κλίνες που διαθέτει το κάθε ένα από αυτά και την περιοχή στην οποία βρίσκεται είναι τα εξής :

Α.Α	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΓΟΡΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΚΛΙΝΕΣ
1	AEOLOS	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	2**	ΠΗΓΑΔΙΑ	16	31
2	AFFOTI BEACH	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	2**	ΠΗΓΑΔΙΑ	25	47
3	AMARYLIS	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	4****	ΠΗΓΑΔΙΑ	16	38
4	ASTRON	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	66	137
5	ATLANTIS	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	2**	ΠΗΓΑΔΙΑ	37	71
6	ALMYRA VILLAGE	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	4****	ΠΗΓΑΔΙΑ	18	36
7	BLUE BAY	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	2**	ΠΗΓΑΔΙΑ	42	80
8	ELECTRA	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	75	141
9	KONSTANTINOS PALACE	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	5*****	ΠΗΓΑΔΙΑ	139	300
10	LYMIATIS	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	43	82
11	MANOS PLAZA	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	12	24
12	MEDITERRANEAN	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	35	66
13	MIRAMARE BAY	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	43	82
14	ROMANTICA	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	49	96
15	VENEZIA	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	39	74
16	VERGINA	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	15	48
17	POSSIRAMA BAY	ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΑ	4****	ΠΗΓΑΔΙΑ	10	20
18	SUNRISE	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	2**	ΠΗΓΑΔΙΑ	28	58
19	SEVEN STARS	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	3***	ΠΗΓΑΔΙΑ	57	110
20	AEGEAN VILLAGE	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	4****	ΑΜΜΟΠΗ	43	86

Σπουδαίο ρόλο στην Τουριστική Ανάπτυξη του νησιού τα τελευταία χρόνια, έχει το ξενοδοχείο *Konstantinos Palace* που βρίσκεται στα Πηγάδια της Καρπάθου πάνω στην παραλία με θέα στο Αιγαίο Πέλαγος. Αποτελείτε από 131 δωμάτια και 8 σουίτες όπου το καθένα από αυτά διαθέτει μπαλκόνι με θέα στη θάλασσα και στην εξοχή.

Στην τιμή του δωματίου συμπεριλαμβάνεται το πρωινό και στους κοινόχρηστους χώρους του ξενοδοχείου υπάρχει δωρεάν Wi-Fi.
Οι εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου περιλαμβάνουν μία εξωτερική πισίνα, γήπεδο τένις, γήπεδα μπάσκετ και ποδοσφαίρου, καθώς και γήπεδο beach βόλεϊ. Υπάρχουν επίσης 3 εστιατόρια και μπαρ. Το *Hotel Konstantinos Palace* απέχει μόλις 500μ. από τη χώρα της Καρπάθου και διαθέτει δωρεάν χώρο στάθμευσης για όλους.

Επίσης, μαζί με την δημιουργία του δεύτερου μεγαλύτερου ξενοδοχείου ονομαζόμενο ως *alimounda Mare Hotel με 244 δωμάτια, κτισμένο* σε έναν ήσυχο όρμο στην περιοχή των Πηγαδίων, πιθανολογείται να οδηγήσει το νησί στον υπερπληθυσμό τουριστών την ερχόμενη τουριστική σαιζόν.
Το *alimounda Mare Hotel,* προσφέρει καταλύματα 5 αστέρων και μία μεγάλη πισίνα υπερχείλισης. Διαθέτει 2 εστιατόρια, 2 μπαρ, γυμναστήριο και σπα. Παρέχει όμορφα δωμάτια και σουίτες, ενώ καλωσορίζει τους επισκέπτες με ένα μπουκάλι κρασί. Κάθε κλιματιζόμενη μονάδα είναι εξοπλισμένη με τηλεόραση επίπεδης οθόνης, μίνι μπαρ και μπουρνούζια.
Όλα τα δωμάτια έχουν μπαλκόνι, τα περισσότερα με θέα στο Αιγαίο Πέλαγος. Δωρεάν ξύλινες ξαπλώστρες και ομπρέλες παρέχονται στην πισίνα και στην παραλία, που απέχει λίγα μέτρα από το ξενοδοχείο. Διατίθενται επίσης δωρεάν πετσέτες θαλάσσης. Σε απόσταση 200μ. από το ξενοδοχείο διατίθεται ένα γήπεδο τένις.
Το εστιατόριο του Alimounda προσφέρει μαγειρική σε ανοιχτή κουζίνα και εξαιρετικά μεσογειακά πιάτα σε μία όμορφη τραπεζαρία. Οι επισκέπτες μπορούν επίσης να απολαύσουν ποτά και εξωτικά κοκτέιλ στο lounge bar ή στο μπαρ της πισίνας.
Απέχει 5 λεπτά με τα πόδια από το κέντρο της πόλης και 15χλμ. από το Αεροδρόμιο της Καρπάθου.
Στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου παρέχεται δωρεάν ιδιωτικός χώρος στάθμευσης.

Alimounda Mare Hotel

Kostantinos Palace Hotel

3.2 Λοιπές εγκαταστάσεις παροχής πολιτιστικών, ψυχαγωγικών, αθλητικών υπηρεσιών

Γήπεδα Golf

Στο κέντρο των Πηγαδίων υπάρχει ένας χώρος με τον κατάλληλο εξοπλισμό και μικρές αλλά πανέμορφες πίστες που διαθέτουν εμπόδια και όπου ο καθένας μπορεί να περάσει ευχάριστα την ώρα του παίζοντας μόνος ή με την παρέα του. Επίσης, ύστερα από αίτημα που είχαν διατυπώσει Ολλανδοί επιχειρηματίες στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, υλοποιήθηκε η κατασκευή γηπέδου γκολφ, η οποία είχε προταθεί τα προηγούμενα χρόνια στην περιοχή του Μεσοχωρίου.

Γήπεδα Ποδοσφαίρου

Η κυριότερη και επίσημη ομάδα που εκπροσωπεί το νησί στα Δωδεκανησιακά και Ελληνικά πρωταθλήματα είναι ο ΑΣ Ποσειδών Καρπάθου. Κάθε χωριό του νησιού διαθέτει το δικό του αθλητικό σωματείο. Κάθε Καλοκαίρι, όλες οι ομάδες λαμβάνουν μέρος στο Παγκαρπαθιακό Ποδοσφαιρικό Πρωτάθλημα. Παράλληλα διοργανώνονται παιδικά ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα, ενώ τα τελευταία χρόνια στις εγκαταστάσεις του Πρωτέα περίου διοργανώνεται και πρωτάθλημα μπάσκετ.
Στο χωριό του Απερίου υπάρχουν άρτιες αθλητικές εγκαταστάσεις όπως το Δημοτικό Στάδιο (το οποίο το 2002 φιλοξένησε τους Αιγαιοπελαγίτικους Αγώνες Στίβου) και οι αθλητικές εγκαταστάσεις του Πρωτέα (γήπεδο ποδοσφαίρου, μπάσκετ, volley και γυμναστήριο). Γενικότερα, υπάρχουν επτά γηπεδάκια 5 επί 5 και τρία άλλα μεγαλύτερα γήπεδα ποδοσφαίρου τα
οποία καλύπτουν τις ανάγκες των αθλουμένων. Στα γήπεδα μπορούν να αθληθούν όλοι όσοι το επιθυμούν.

Καφετέριες / Καφενεία

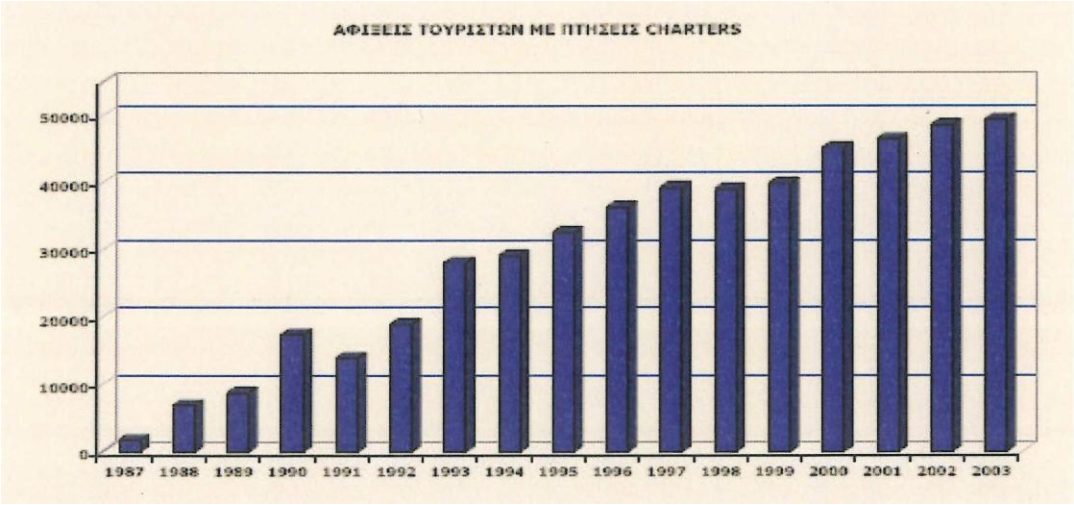
Στο λιμάνι των Πηγαδίων υπάρχουν καφετέριες για όλες τις ηλικίες και γούστα..
Υπάρχουν καφετέρειες στις οποίες μπορείς να βρείς από επιτραπέζια παιχνίδια έως και φλιμπεράκια ή υπολογιστές για να ασχοληθείς, και καφενεία όπου κρατάνε τους παραδοσιακούς τους ρυθμούς, με τα Καρπάθικα τραγούδια, παίζοντας λύρα και τραγουδόντας μαντινάδες να απολαμβάνουν το κρασί, τους μεζεδες, και πάνω από όλα την καλή παρέα των ντόπιων Καρπάθιων!

Caféé bar / club

Λίγο έξω από την πόλη των Πηγαδίων υπάρχει το fever club και λίγα μέτρα παραπέρα το heaven club όπου μπορεί κανείς να διασκεδάσει πίνοντας το ποτό του και ακούγοντας δυνατή μουσική όλων των ειδών
Ωστόσο, στην παραλιακή της Καρπάθου υπάρχουν και άλλα μικρότερα club όπως το lookers , life και edem όπου να διασκεδάσεις το ίδιο ευχάριστα με τα υπόλοιπα .

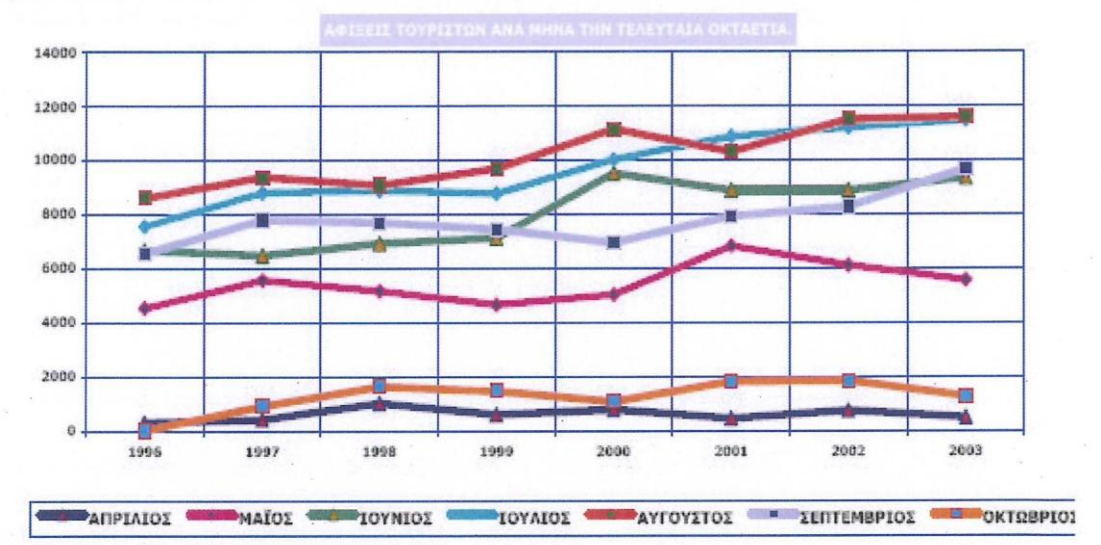
3.3 Τουριστική Ζήτηση

Στις αρχές της δεκαετίας του ΄80 αρχίζει η Τουριστική αφύπνιση της Καρπάθου. Παρατηρείται μία αλματώδης αύξηση στις αφίξεις και διανυκτερεύσεις και έκτοτε την τελευταία δεκαετία υπάρχει μία σταθερή τάση αύξησης των αφίξεων - διανυκτερεύσεων με εξαίρεση τα έτη 1989, 1991 και 1994. Στη δεκαετία 1986 - 1996 συνολικά σημειώθηκε αύξηση κατά 850% στις αφίξεις τουριστών και 1.027% στις διανυκτερεύσεις.
Η αύξηση δεν ήταν τυχαία. Στηρίχτηκε στα πολλά έργα υποδομής που εκτελέστηκαν στο νησί και είχαν σαν αποτέλεσμα να βελτιώσουν κατά πολύ το επίπεδο διαβίωσης στο νησί.

Κατά τη διάρκεια της 10ετίας του '80 δημιουργήθηκε το μεγαλύτερο μέρος περίπου 70% των ξενοδοχειακών μονάδων στην Κάρπαθο. Ού 374 κλίνες το1986 έγιναν 3.369 κλίνες το 1996, σημειώνοντας συνολική αύξηση κατά 900%.
Ο Αύγουστος ήταν πάντα ο μήνας αμυχής για την τουριστική κίνηση της Καρπάθου, αν και τα τρία τελευταία χρόνια ο Ιούλιος κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα. Όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, οι μόνο μήνες που παρουσιάζουν συνεχή ανοδική τάση στις αφίξεις τουριστών από το 2000 και έπειτα είναι ο Ιούλιος και ο

Σεπτέμβριος, ενώ σχετική πτώση εμφανίζεται στους μήνες που ανοίγει (Απρίλιος) και κλίνει (Οκτώβριος) η τουριστική
περίοδος, γεγονός ενδεικτικό της τάσης για συρρίκνωση της τουριστικής περιόδου.

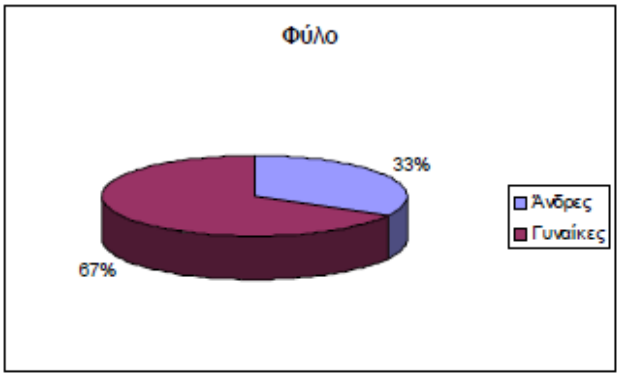

Από το εξωτερικό, χώρες της κεντρικής Ευρώπης είναι ο κυρίως χώρος προσέλευσης των επισκεπτών στο νησί. Ακολουθούν οι Σκανδιναβικές χώρες και αίσθηση προκαλεί η έλλειψη παρουσίας Βρετανών που παραδοσιακά αποτελούν σημαντικότατη τουριστική αγορά τόσο για τον νομό, όσο και για ολόκληρη την επικράτειά.

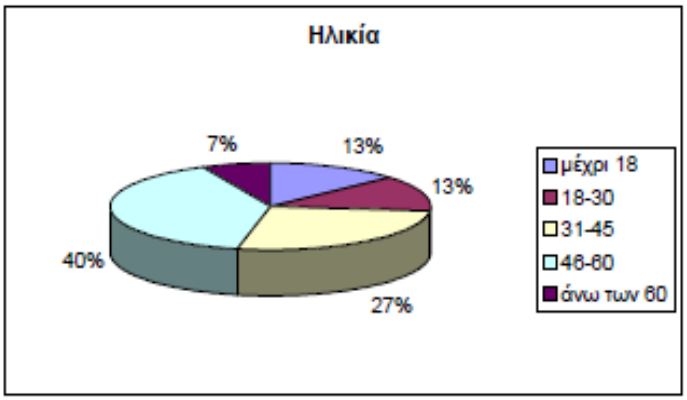
Από τις περίπου 7.300 κλίνες του νησιού, άνω του 50% βρίσκεται συγκεντρωμένο στην πρωτεύουσα του νησιού. Σημαντικός είναι και ο αριθμός των κλινών που

συναντάται στην Αμμωπή (17%) και στην δυτική πλευρά του νησιού στο Λευκό (9%).
Η άποψη του τοπικού πληθυσμού, είναι πολύ σημαντική στον ορισμό των στόχων που ελπίζεται να επιτευχθούν μέσω του τουρισμού, όμως ακόμη σημαντικότερη είναι η άποψη των τουριστών στην αναγνώριση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της Καρπάθου.
Οι πληροφορίες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για την επίτευξη των στόχων όσο και για την μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των τουριστών.
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, η Τουριστική Ζήτηση του νησιού με κριτήρια το φύλο, την ηλικία, και τις προσδοκίες των τουριστών, προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα:

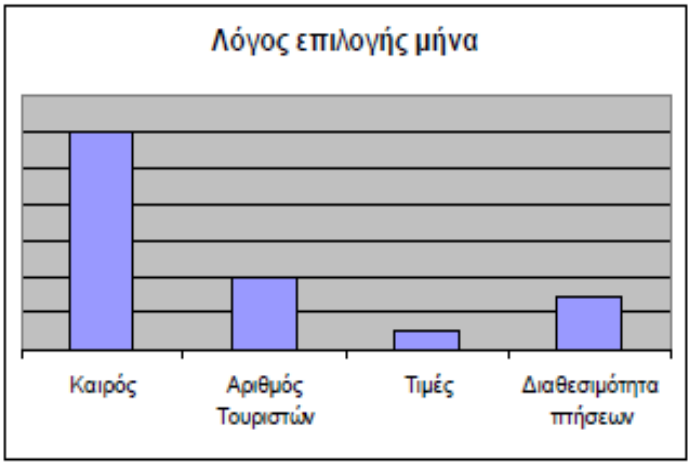
Γράφημα 3.3^{α} Φύλο Τουριστών

Συνεπώς, το 33% του πληθυσμού ήταν άνδρες και το υπόλοιπο 67% γυναίκες.

Γράφημα 3.3β Ηλικία Τουριστών.

Η πλειοψηφία των τουριστών συγκεντρώνει το 40%. Τα άτομα με ηλικία 35-45 αποτελούν το 27% του πληθυσμού. Τα άτομα ηλικίας από 18-30 και μέχρι 18 ετών συγκεντρώνουν το 13 %, και άνω τον 60 αποτελούν μόλις το 7%!

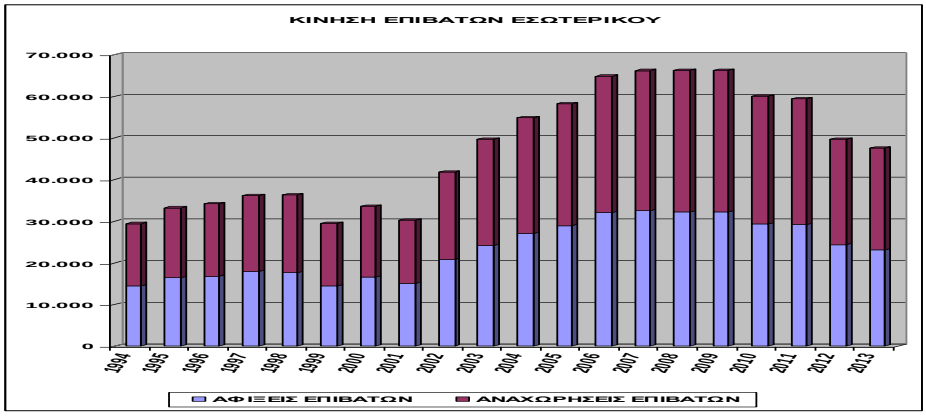

Γράφημα 3.3γ Λόγος επιλογής μήνα

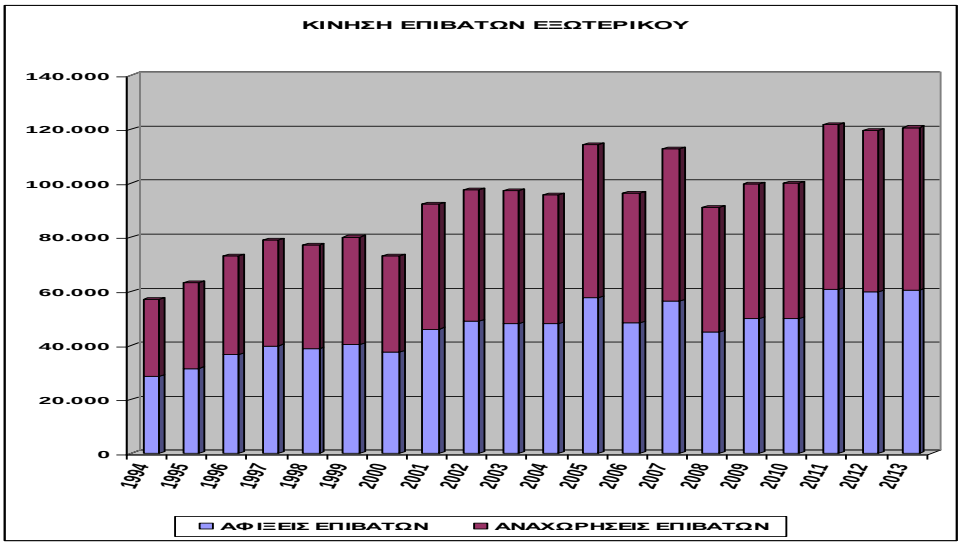
Για παράγοντα επιλογής του καλύτερου μήνα για τουρισμό στην Κάρπαθο, η πλειοψηφία επιλέγει τον καιρό, ενώ οι υπόλοιποι τον αριθμό τουριστών και την διαθεσιμότητα πτήσεων. Λιγοστοί επιλέγουν λόγω των τιμών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία και τις πληροφορίες από τον Αερολιμένα Καρπάθου, έχοντας κριτήριο την προέλευση των τουριστών, και την Διαχρονική εξέλιξη, δίνονται τα εξής αποτελέσματα:

ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ					
ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ					
ΕΤΗ	Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡ/ΤΑ σε τον.	
	ΑΦ.+ΑΝ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.
1994	2.312	14.456	14.998	28	8
1995	2.538	16.466	16.777	33	15
1996	2.570	16.848	17.417	35	17
1997	2.955	17.959	18.207	36	14
1998	2.739	17.637	18.716	32	12
1999	1.831	14.541	14.986	22	11
2000	1.895	16.585	17.107	22	13
2001	1.678	15.151	15.095	20	10
2002	2.256	20.881	20.971	21	9
2003	2.463	24.229	25.498	37	10
2004	3.233	27.102	27.844	48	7
2005	3.183	28.983	29.258	62	8
2006	3.082	32.099	32.767	66	9
2007	2.774	32.560	33.673	72	10
2008	2.646	32.257	34.003	64	8
2009	2.675	32.285	33.964	66	11
2010	2.650	29.363	30.709	40	7
2011	2.659	29.222	30.210	7	2
2012	2.821	24.442	25.304	8	2
2013	2.720	23.126	24.469	47	12

ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ					
ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ					
ΕΤΗ	Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡ/ΤΑ σε τον.	
	ΑΦ.+ΑΝ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.
1994	474	28.424	28.637	0	0
1995	569	31.457	31.761	0	0
1996	604	36.598	36.389	0	0
1997	731	39.851	39.159	0	0
1998	708	38.729	38.391	0	0
1999	648	40.411	39.629	0	0
2000	587	37.605	35.557	0	0
2001	722	46.034	46.197	0	0
2002	728	48.961	48.622	0	0
2003	852	48.071	49.075	0	0
2004	841	48.073	47.501	2	0
2005	923	57.671	56.564	0	0
2006	670	48.348	47.972	0	0
2007	814	56.281	56.339	0	0
2008	664	45.050	45.944	0	0
2009	707	49.765	49.963	0	0
2010	732	50.005	50.096	0	0
2011	969	60.668	60.984	0	0
2012	873	59.845	59.612	0	0
2013	938	60.337	60.258	0	0

Κεφάλαιο : 4 Προβλήματα και δυνατότητες ανάπτυξης σύμφωνα με φορείς και κατοίκους

4.1 Καταγραφή απόψεων και διάγνωση προβλημάτων από φορείς και κατοίκους της περιοχής.

Τα δυνατά σημεία της Καρπάθου, όπως και πολλών άλλων τουριστικών προορισμών της Μεσογείου, αποτελούν το κλίμα και οι κλιματολογικές συνθήκες, η μορφολογία της, οι παραλίες και η γεωγραφική της θέση.
Τα δυνατά σημεία που θα διαφοροποιήσουν όμως την Κάρπαθο από τους λοιπούς προορισμούς είναι τα πολιτιστικά της στοιχεία, οι μοναδικές στον κόσμο παραδόσεις της και τα λαογραφικά χαρακτηριστικά των χωριών της.
Λόγω της γεωγραφικής φύσης του νησιού, την έλλειψη επενδύσεων και στήριξης των προσπαθειών του ιδιωτικού τομέα, υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία αδυναμιών που εμποδίζουν την ταχύτερη ανάπτυξη του νησιού.
Αδυναμίες όπως :

Λειψυδρία

Η έλλειψη υδάτινων πόρων είναι ένα πρόβλημα που μαστίζει την Κάρπαθο, όπως και πολλά άλλα νησιά. Η ποσότητα νερού είναι αρκετή για τις εκτός – σεζόν εποχές, αλλά η υπερβολική κατανάλωση νερού τόσο από τους τουρίστες, όσο και από τον τοπικό πληθυσμό, κάνει τις διακοπές νερού συχνό φαινόμενο.

Έλλειψη ηλεκτρικού ρεύματος

Ένα παρόμοιο πρόβλημα δημιουργείτε επίσης με την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος αφού η χρήση του κορυφώνεται το καλοκαίρι με την εκτενή χρήση των κλιματιστικών και την γενικότερη σπατάλη ηλεκτρικού ρεύματος.

Ανεπαρκής υποδομή υγείας

Η σημαντικότερη ίσως υποδομή ενός τουριστικού προορισμού και μιας οποιασδήποτε πόλης είναι ένα νοσοκομείο. Πράμα που ακόμα και σήμερα δεν υπάρχει στο νησί παρά μόνο ένα κέντρο υγείας στο κέντρο της πόλης και κάποια αγροτικά ιατρεία στα χωριά για την βασική ιατρική περίθαλψη.

Επείγουσα περιστατικά πρέπει να σταλθούν στο νοσοκομείο της Ρόδου με αεροπλάνο ή ελικόπτερο, η οποία διαδρομή έχει διάρκεια μισής ώρας.

Δημογραφικό Πρόβλημα

Ένα πρόβλημα που μεγαλώνει συνεχώς είναι το δημογραφικό, αφού οι νέοι φεύγουν από το νησί, με σκοπό την εύρεση εργασίας λόγω της μεγάλης ανεργίας και της μόνο – εποχιακής εργασίας στο νησί, αφήνοντας πίσω τους μεγαλύτερους σε ηλικία κατοίκους

Ύδρευση

Η τροφοδοσία του νερού του νησιού γίνεται κατ' αποκλειστικότητα από γεωτρήσεις. Οι γεωτρήσεις αυτές βρίσκονται στα παράλια της Καρπάθου και σύμφωνα με εκτεταμένες μελέτες της υπηρεσίας ύδρευσης λόγω της χρόνιας άντλησης έχει εισροή του θαλασσινού νερού στον υδροφόρο ορίζοντα με αποτέλεσμα την σημαντική αύξηση των χλωριόντων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το νερό να μην είναι πλέον πόσιμο και οι κάτοικοι καθώς και οι επισκέπτες του νησιού να καταφεύγουν στην αγορά εμφιαλωμένου νερού.

Αποχετευτικό Δίκτυο

Λόγω των συνεχών βροχοπτώσεων τους χειμερινούς μήνες, της μη καλής κατασκευής καθώς επίσης και της ανεπαρκούς υποδομής, παρατηρείται συχνά η υπερχείλιση των φρεατίων. Επίσης, συχνό φαινόμενο είναι και το φαινόμενο της δυσοσμίας από την υπερχείλιση των λημμάτων με την αύξηση της θερμοκρασίας κυρίως τους θερινούς μήνες.

Λίγη προσβασιμότητα

Παρόλο που το νησί της Καρπάθου βρίσκεται μεταξύ των δύο πιο αναπτυγμένων νησιών της Ελλάδας, έχει λίγη συνδεσιμότητα με τα νησιά αυτά μέσω αέρα και θάλασσας.
Το πρόβλημα αυτό, εμποδίζει την δυνατότητα ανάπτυξης του εσωτερικού τουρισμού και μειώνει σημαντικά τον αριθμό των τουριστών ΄΄σακιδίου΄΄.
Εκτός αυτού, δημιουργούνται συχνά προβλήματα με την μεταφορά αγαθών και προϊόντων και δεν είναι λίγες οι φορές που οι υπεραγορές και τα καταστήματα μένουν με άδεια ράφια.
Άλλο μεγάλο ζήτημα είναι ο μικρός αριθμός πτήσεων εσωτερικού (μόνο προς Αθήνα, Ρόδο και Σητεία) σε μια σταθερά υψηλά τιμή, παρόλο που οι πτήσεις της θερινής περιόδου είναι πάντα γεμάτες.

Η έλλειψη αυτή μειώνει σημαντικά τον εσωτερικό τουρισμό, ο οποίος διαφορετικά θα μπορούσε να συμβάλλει στην μείωση της εποχικότητας και της ανεργίας.

Εξάρτηση από τους Tour Operators

Ένα επίσης μεγάλο πρόβλημα για την Τουριστική ζήτηση της Καρπάθου είναι η μεγάλη εξάρτηση από τους Tour Operators. Το φαινόμενο αυτό βασίζεται στο ότι η ύπαρξη της Καρπάθου δεν είναι ευρέως γνωστή, ούτε σαν τουριστικός προορισμός, λόγω της ελλιπούς προώθησης τα προηγούμενα χρόνια . Αυτή η εξάρτηση, επιτρέπει και στους Tour operators να διαπραγματεύονται σχεδόν όποιες τιμές και όρους επιθυμούν.
Τα περισσότερα ξενοδοχεία βάζουν τιμές πολύ χαμηλότερες από τις κανονικές με σκοπό να εξασφαλίσουν ένα χαμηλό μεν, αλλά τουλάχιστον σίγουρο εισόδημα.
Η αβεβαιότητα αυτή των ξενοδόχων και γενικά όλου του κλάδου ζημιώνει πολύ τα οικονομικά τους συμφέροντα και πρέπει να καταπολεμηθεί όσο το δυνατόν συντομότερα.
Κατασκευή Οδικού Δικτύου

Τα τελευταία δέκα χρόνια παρατηρείται σημαντική βελτίωση στο Οδικό Δίκτυο της Καρπάθου αφού το μεγαλύτερο μέρος του έχει διαπλατυνθεί και ασφαλτοστρωθεί, κάτι που έχει βοηθήσει σημαντικά τις μετακινήσεις των κατοίκων και επισκεπτών. Παρόλα αυτά όμως υπάρχουν ακόμη περιοχές στο Βόρειο μέρος του νησιού όπου το δίκτυο είναι ακόμα υπό κατασκευή.

Κεφάλαιο : 5 Στρατηγικό σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής

5.1 Εναλλακτικά σενάρια Ανάπτυξης Τουρισμού στην περιοχή

Στις κυρίαρχες κατευθύνσεις σημειώνουμε δύο βασικούς τύπους του εναλλακτικού τουρισμού : α)τον κοινωνικο – πολιτιστικό εναλλακτικό τουρισμό που περιλαμβάνει τον αγροτουρισμό, εφόσον ένα μεγάλο μέρος της τουριστικής εμπειρίας στηρίζεται στο πολιτιστικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο λειτουργούν τα αγροκτήματα, β) τον οικοτουρισμό που περιλαμβάνει έναν τύπο τουρισμού με λιγότερο κοινωνικο – πολιτιστικό προσανατολισμό αλλά περισσότερο φυσικό, αφού στηρίζεται στους φυσικούς πόρους ως στοιχεία υποκίνησης.

Ο τουρισμός μπορεί αναμφίβολα να αποτελέσει έναν από τους βασικότερους τομείς με προτεραιότητα για δράση. Η επιλογή της όποιας πολιτικής τουριστικής ανάπτυξης ακολουθεί για το νησί, θα πρέπει να είναι απόρροια συντονισμού και κινητοποιήσεως τόσο των τοπικών όσο και εθνικών και υπερεθνικών παραγόντων, και θα πρέπει να εξαρτάται απόλυτα από τον τύπο του συστήματος (φυσικά, κοινωνικο – οικονομικά, πολιτιστικά χαρακτηριστικά).
Η παρούσα ανάλυση στοχεύει σε μια ιδεολογική τοποθέτηση του τουριστικού φαινομένου η οποία δεν απέχει από το κοινωνικό, οικονομικό και αναπτυξιακό γίγνεσθαι της περιοχής, και είναι πλήρως απαγκιστρωμένη από την θεωρία της άγριας ανάπτυξης που έχει ως μοναδικό στόχο την απεριόριστη οικονομική ανάπτυξη και επιπλέον στην απόλυτη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με το ίδιο ενδιαφέρον και την ίδια ευθύνη, κάτοικοι, τουρίστες, επισκέπτες, τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, τουριστικοί πράκτορες, κρατικοί και τοπικοί φορείς άσκησης τουριστικής πολιτικής, ανεξάρτητα αν κάθε μια από αυτές τις κατοιγορίες έχουν διαφορετικούς στόχους ή προοπτικές σχετικά με την ανάγκη, το βαθμό, το εύρος και τα μέσα προστασίας του περιβάλλοντος, για την στήριξη του τουρισμού.

5.2 Ισόρροπη Ανάπτυξη

Η ισόρροπη ανάπτυξη ορίζεται σαν αειφόρος ανάπτυξη όπου ο άνθρωπος ζει σε πλήρη αρμονία με το φυσικό του περιβάλλον και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του. Το μοντέλο της ισόρροπης ανάπτυξης δεν έχει εφαρμοσθεί μέχρι και σήμερα σε κανένα σημείο της γης. Θεωρείται ότι πρέπει να εφαρμοσθεί αρχικά σε μικρή κλίμακα, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η βιωσιμότητα του σε μια μικρογραφία της κοινωνίας. Βασική προϋπόθεση της ισόρροπης ανάπτυξης είναι ότι κάθε ενέργεια που θα πραγματοποιείται δεν επηρεάζει το μέλλον των επόμενων γενεών.

Σύμφωνα με τις αρχές της ισόρροπης ανάπτυξης οι δραστηριότητες του ανθρώπου είναι τέτοιες ώστε :
- Να μην υπερεκμεταλλεύεται τους φυσικούς πόρους και να μην επεμβαίνει δραστικά στο φυσικό περιβάλλον.
- Η κοινωνία να ζει αυτόνομα πράγμα που συνεπάγεται πως ότι παράγεται, καταναλώνεται.
- Οι αρχές της δικαιοσύνης, της ισότητας και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων προβάλλονται μέσα από όλες τις δραστηριότητες της κοινωνίας αυτής.

5.3 Προτεινόμενο σχέδιο ανάπτυξης

5.3.1 Ενέργειες ενίσχυσης οικολογικού τουρισμού

Ο στόχος της συγκεκριμένης ενέργειας είναι η ανάπτυξη με σεβασμό στην φύση και το περιβάλλον. Για τον λόγο αυτό πρέπει να υλοποιηθεί ένα ευρύτερο πρόγραμμα υιοθεσίας κόλπων του νησιού με σκοπό τη συγκέντρωση οικονομικών πόρων οι οποίοι θα επενδυθούν στις προτεινόμενες δράσεις πράσινης ανάπτυξης αλλά και την ανάπτυξη και συντήρηση των συγκεκριμένων περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων του νησιού.
Επίσης, θα πρέπει να γίνει μια συντονισμένη προσπάθεια αξιοποίησης των κόλπων για extreme sports και ειδικότερα αιτείται η δημιουργία δρόμων ή μονοπατιών προς τους κόλπους αυτούς, στους οποίους μπορούν να αναπτυχθούν δραστηριότητες όπως scuba diving και surfing.

i. Εταιρία οικολογικού τουρισμού και outdoor δραστηριοτήτων

Στόχος είναι η απόκτηση ταυτότητας μέσω της ανάπτυξης του οικοτουρισμού, της υγειούς ψυχαγωγίας και η αύξηση της διάρκειας της τουριστικής περιόδου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αφού η μορφολογία της περιοχής είναι ιδανική για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και δραστηριοτήτων. Ο Δήμος θα έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει μια δημοτική επιχείρηση στην οποία θα εργάζονται άρτια εκπαιδευόμενοι κάτοικοι του νησιού σε outdoor δραστηριότητες.
Η επιχείρηση αυτή μπορεί να παρέχει στους επισκέπτες του νησιού εναλλακτικές μορφές δραστηριοτήτων όπως, δραστηριότητες με βάση το βουνό όπου θα μπορούν να κάνουν ποδηλασία, ορεινή πεζοπορία και αναρρίχηση, δραστηριότητες με βάση την θάλασσα όπου θα έχουν την δυνατότητα να κάνουν wild surfing, καταδύσεις και άλλα, καθώς και οικολογικές περιηγήσεις και επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα του νησιού όπως οι εκκλησίες, τα μοναστήρια και τα σπήλαια.

ii. Παρατηρητήριο παρακολούθησης πτηνών

Περισσότερα από 150 είδη πουλιών ταξιδεύουν πάνω από την Κάρπαθο. Ο αριθμός τους είναι μεγάλος για το μέγεθος του νησιού, με αποτέλεσμα να θεωρείται σημαντικό στοιχείο του περιβάλλοντος του που θα έλκει κάθε χρόνο πολλούς επισκέπτες για να το παρατηρήσουν.

Ενδιαφέροντα είδη που θα συναντήσουν είναι ο θαλασσοκόκορας, ο Μαυροπετρίτης, ο Σπιζαετός και πολλά ακόμη. Ο στόχος της συγκεκριμένης ενέργειας είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για μια δραστηριότητα που θα μπορεί να προσελκύει ανθρώπους που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν τα άγρια πτηνά του νησιού. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουμε να έχουμε μια επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

i.v Δημιουργία ετήσιων θεσμών και εκδηλώσεων

Ο στόχος της ενέργειας είναι η ενίσχυση της εικόνας και ταυτότητας του νησιού και η ταύτιση του με τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας αντίστοιχων θεσμών και εκδηλώσεων όπως ετήσιου συνέδριου αναφορικά με τη βάσιμη ανάπτυξη, παζάρι με τοπικά γλυκά, βότανα κ.α.
Επίσης, θα πρέπει να ενισχυθεί η διοργάνωση του πανηγυριού της Παναγίας της Ολύμπου αφού έχει τη μεγαλύτερη απήχηση στους κατοίκους του νησιού.
Τέλος, θα πρέπει να αξιοποιηθεί ο σύλλογος Καρπάθου ώστε να προχωρήσει σε μια σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων που θα γίνουν στα Πηγάδια και θα σχετίζονται αποκλειστικά με τον πολιτισμό της, την καλλιέργεια της και τα πάντα με την βοήθεια των υπολοίπων πολιτιστικών συλλόγων όπως :

• Συνάντηση χορευτικών συγκροτημάτων από όλους τους πολιτιστικούς συλλόγους,
• Αναβίωση των εθίμων του νησιού, ναβίωση των εθίμων του νησιού,
• Διοργάνωση ανοιχτού συνεδρίου όλων των πολιτιστικών φορέων του νησιού.

v. Οικολογικό Χωριό Παραθεριστικών Κατοικιών

Ο στόχος είναι η ταυτότητα του τουριστικού προϊόντος με σεβασμό στη φύση και τον άνθρωπο. Για το λόγο αυτό τα βιομηχανικά υλικά, καθώς και το τσιμέντο απουσιάζουν από την κατασκευή αφού τα κτήρια θα χτιστούν βάσει της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Οι ενεργειακές ανάγκες του οικολογικού χωριού θα καλύπτονται με την χρήση γεωθερμικής ενέργειας αλλά και άλλων ανανεώσιμων μορφών ενέργειας.
Τέλος, θα γίνει η χρήση συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων και ανακύκλωσης καθώς και ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων.

5.3.2 Ενέργειες Ενίσχυσης Πράσινης Ανάπτυξης

i. Μονάδα Αξιοποίησης Ηλιακής Ενέργειας

Η ηλιακή ενέργεια αποτελεί μια ήπια, φιλική προς το περιβάλλον ανανεώσιμη πηγή ενέργειας έχοντας μηδενικά κατάλοιπα και απόβλητα. Έχει ευέλικτες εφαρμογές που μπορούν να παράγουν ενέργεια ανάλογη με τις ανάγκες του επί τόπου πληθυσμού, καταργώντας την ανάγκη για τεράστιες μονάδες παραγωγής ενέργειας (καταρχήν για την ύπαιθρο) αλλά και για μεταφορά της ενέργειας σε μεγάλες αποστάσεις.
Τέλος, η αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας συμβάλει στην ενεργειακή αυτονομία του νησιού, στην μείωση κατανάλωσης συμβατικών καυσίμων και συνεπώς στην μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από τα αέρια του θερμοκηπίου και εν κατακλείδι στην οικονομική ανάπτυξη του νησιού.
Ο Δήμος θα έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει μια δημοτική εταιρεία που θα μπορεί να εκμεταλλεύεται το έργο και να επωφελείται από την μηνιαία χρέωση που θα γίνετε στο καταναλωτικό κοινό. Η επένδυση αυτή θα φέρει άμεσα νέες θέσεις εργασίας και η χρηματοδότηση του θα είναι μάλλον μια εύκολη υπόθεση, καθώς ανήκει στις πρωτοβουλίες της σημερινής κυβέρνησης για την λεγόμενη << πράσινη >> ανάπτυξη.

ii. Μονάδα ανακύκλωσης σκουπιδιών

Η ενέργεια αυτή έχει σαν στόχο την ανάπτυξη με σεβασμό στην φύση και το περιβάλλον. Ο κεντρικός άξονας του προτεινόμενου μοντέλου είναι η επαναχρησιμοποίηση – κομματοποίηση και ανακύκλωση των απορριμμάτων αντί άλλων επικίνδυνων τεχνολογιών και μεθόδων διαχείρισης όπως η ταφή και η καύση. Θα δημιουργηθεί στα πλαίσια αυτής της ενέργειας μια πρότυπη μονάδα ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αστικών απορριμμάτων η οποία θα στηρίζεται σε τεχνολογία αιχμής που διασφαλίζει την βιώσιμη επεξεργασία όχι μόνο από διαλεγμένων υλικών αλλά και σύμμεικτων, κατευθείαν από τον σκουπιδοτενεκέ του σπιτιού. Με την ανάπτυξη μιας μονάδας ανακύκλωσης των απορριμμάτων επιτυγχάνουμε την εξοικονόμηση ενέργειας και πρώτων υλών, την μείωση του όγκου των σκουπιδιών, την αποφυγή παραγωγής υλικών συσκευασίας και την επαναχρησιμοποίηση τους.

iii. Μελέτη Αξιοποίησης και ικανοποίησης της ενεργειακής ζήτησης της Καρπάθου από ήπιες μορφές ενέργειας

Η Κάρπαθος, αποτελεί ένα ιδανικό από περιβαλλοντικής άποψης μέρος, καθώς συγκεντρώνει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά ενός λειτουργικού οικοσυστήματος. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί πως η Κάρπαθος ξεχωρίζει τόσο βάσει του αιολικού όσο και βάσει του φωτοβολταικού της δυναμικού. Συμπερασματικά, για τους δύο προαναφερόμενους λόγους κρίνεται σκόπιμη η επιλογή της Καρπάθου ως ενός πεδίου πιλοτικής εφαρμογής ενός συστήματος ικανοποίησης της ενεργειακής ζήτησης κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό από ήπιες μορφές ενέργειας.
Για το λόγο αυτό, θα χρειαστεί να πραγματοποιηθεί μια μελέτη με στόχο την μεγιστοποίηση του βαθμού αξιοποίησης και ικανοποίησης της ενεργειακής ζήτησης του νησιού από ήπιες μορφές ενέργειας. Η πιλοτική εφαρμογή σε επόμενο στάδιο των ευρημάτων της μελέτης θα επιτρέψει τον έλεγχο των πραγματικών δυνατοτήτων εκμετάλλευσης των συγκεκριμένων πηγών ενέργειας και την επέκταση της χρήσης τους σε ευρύτερη κλίμακα, ώστε να ικανοποιηθεί και μη δέσμευση της Ελλάδας πανευρωπαϊκή Επιτροπή για κάλυψη του 20% της συνολικής ενέργειας που καταναλώνεται από ήπιες μορφές. Η εν λόγω μελέτη θα περιλαμβάνει:

- Την μελέτη του υπάρχοντος συστήματος (προφίλ ενεργειακής κατανάλωσης, μέγιστη εγκατεστημένη ισχύς).
- Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Αξιολόγηση εναλλακτικών τρόπων ικανοποίησης της ζήτησης (υδροηλεκτρικά, φωτοβολταικά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κτλ.).
- Μελέτη ποιότητας και διαθεσιμότητας της παροχής ενέργειας.
- Καθορισμός τεχνικών υποδομών προς εγκατάσταση, καθώς και τύπου και είδους απαιτούμενου εξοπλισμού.
- Χρηματοοικονομική μελέτη – ανάλυση κόστους των σεναρίων που θα προκύψουν.
- Μελέτη κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων στην ευρύτερη περιοχή.

5.3.3 Ενέργειες Ενίσχυσης Τοπικής Οικονομίας με στόχευση στην Πράσινη Ανάπτυξη

i. Ανάπτυξη γεωργικών – κτηνοτροφικών – αλιευτικών ενεργειών

Στόχος της συγκεκριμένης ενέργειας είναι η διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με την ‘πράσινη’ ταυτότητα, η εικόνα του τουριστικού προϊόντος του νησιού, αλλά και η ανάδειξη της επιχειρηματικότητας. Η στροφή προς την βιολογική παραγωγή αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, και σε δεύτερη φάση στην μεταποίηση αυτών, θα έχει καθοριστικό στην ανάδειξη της ‘πράσινης’ ταυτότητας του νησιού.

Για την λειτουργία του Κέντρου μεταποίησης βιολογικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων θα πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες γεωργικές – κτηνοτροφικές ενέργειες :

• Το έδαφος της Καρπάθου είναι επί το πλείστον πετρώδες, ημιορεινό και ορεινό. Εξαίρεση αποτελούν μικρές εύφορες κοιλάδες στην ενδοχώρα του νησιού όπου εκεί, αναπτύσσονται οι περισσότερες γεωργικές καλλιέργειες. Εκμεταλλευόμενοι τις εναλλακτικές πηγές της ενέργειας οι εκτάσεις αυτές μπορούν να γίνουν πιο αποδοτικές και παραγωγικές. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν χιλιάδες στρέμματα γης στα οποία θα κατασκευαστούν βιολογικά θερμοκήπια Προκειμένου να παραχθούν βιολογικά προϊόντα καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Για την παραγωγή των προϊόντων θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια νέα τεχνολογία, η αεροπορία, όπου τα προϊόντα θα αναπτύσσονται ταχύτατα στον αέρα, χωρίς χρήση του εδάφους ή οποιουδήποτε άλλου υποστρώματος έχοντας παράλληλα τις μικρότερες απαιτήσεις σε νερό, θρεπτικά στοιχεία και κατανάλωση ενέργειας. Επίσης, θεωρείται μια οικολογικά ασφαλής μέθοδος και φιλική προς το περιβάλλον για την παραγωγή φυσικών και υγιεινών προϊόντων.

• Καλλιέργεια Ελαιόδεντρων

Στην Κάρπαθο, αξιοσημείωτη σε έκταση είναι η κατά τόπους παρουσία σε καλή βλαστική κατάσταση οργανωμένων ελαιώνων. Εκτιμάται ότι η συνολική έκταση Ελαιόδεντρων είναι αρκετά στρέμματα όπου την καλλιέργεια τους έχουν αναλάβει κάτοικοι του νησιού.
Με την αξιοποίηση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας θα μπορέσουν να γίνουν πιο παραγωγικές προκειμένου να παράγουν εξαιρετικής ποιότητας ελαιόλαδο.

•Ανάπτυξη μελισσοκομίας

Στην Κάρπαθο παρατηρείται αύξηση της παραγωγής μελιού, εκτιμάται ότι στο νησί υπάρχουν 500 κυψέλες όπου οι παραγωγοί παράγουν βιολογικό μέλι χωρίς όμως να υπάρχει επίσημη πιστοποίηση.
Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να διατεθούν επιπλέον κυψέλες και θα πρέπει επίσης να πραγματοποιηθούν όλες οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα του.

• Ανάπτυξη Αλιείας

Ο θαλάσσιος κόσμος γύρω από το νησί της Καρπάθου είναι πολύ πλούσιος. Οι επισκέπτης του βυθού της θα συναντήσουν πολλά είδη ψαριών. Λόγω του θαλάσσιου πλούτου και με στόχο την ενίσχυση της οικονομίας του νησιού θα επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στην αλίευση των μενουλών, για τον λόγο αυτό θα πρέπει να διατεθούν αλιευτικά σκάφη στους ψαράδες του νησιού προκειμένου να αυξηθεί η

αλίευση τους και στη συνέχεια κάνοντας χρήση όλων των απαραιτήτων διαδικασιών επεξεργασίας τους να τις παστώνουμε.

• Ενίσχυση καλλιέργειας βοτάνων

Σήμερα, η Κάρπαθος έχει μια εκτενή σειρά περίπου 250 είδη άγριων και καλλιεργημένων βοτάνων και θεραπευτικών φυτών όπως (θυμάρι, ρίγανη, φασκόμηλο, βασιλικό, δεντρολίβανο, μαντζουράνα κ.α.). Για τον λόγο αυτό λοιπόν θα πρέπει να διατεθούν αρκετά στρέμματα στα οποία θα καλλιεργηθούν αρωματικά και φαρμακευτικά βότανα κάνοντας χρήση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας προκειμένου να ενισχύσουμε την υπάρχουσα παραγωγή βοτάνων αλλά και αρωμάτων.

ii. Κέντρο μεταποίησης βιολογικών – γεωργικών – κτηνοτροφικών & αλιευτικών προϊόντων

Για την μεταποίηση των βιολογικών, γεωργικών, κτηνοτροφικών & αλιευτικών προϊόντων που θα παραχθούν, θα πρέπει να λειτουργήσει ένα κέντρο μεταποίησης αυτών των προϊόντων σε ένα χώρο αρκετών στρεμμάτων.

iii. Κέντρο παραγωγής αναμνηστικών δώρων

Ο στόχος μέσω αυτής της ενέργειας είναι η πώληση της << ταυτότητας>> και της << εικόνας >> του νησιού. Αυτό θα επιτευχθεί με την αξιοποίηση του Μουσείου της Καρπάθου ως κέντρο δημιουργίας αναμνηστικών δώρων με σκοπό την ανάμνηση της επίσκεψης τους από το νησί της Καρπάθου. Τα αναμνηστικά θα έχουν σαφή αναφορά στην ιστορία, την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου και θα συνδέονται με άμεσο τρόπο με τα χαρακτηριστικά του νησιού ως << το νησί της βιώσιμης ανάπτυξης >> που θέλουμε να αναδείξουμε. Στα πλαίσια της ενέργειας αυτής θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κέντρο στο οποίο θα κατασκευάζονται αναμνηστικά δώρα από γυναίκες του νησιού κάνοντας χρήση ανακυκλώσιμων υλικών και οικολογικών τεχνοτροπιών.

5.4 Ενέργειες που στοχεύουν στο Τοπικό Ανθρώπινο Δυναμικό

i. Δημιουργία ενσωμάτωσης των δραστηριοτήτων των κατοίκων στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης

Ο στόχος της ενέργειας αυτής είναι η ενσωμάτωση των αρχών της πράσινης ανάπτυξης στην καθημερινότητα. Πιο συγκεκριμένα, στην εμφάνιση των κατοικιών, στη σήμανση των δρόμων και των οδών με την χρήση ‘’ φιλικών ‘’ στο περιβάλλον υλικών, στον τρόπο παροχής των υπηρεσιών, ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και στην ευαισθητοποίηση αναφορικά με την βιώσιμη ανάπτυξη. Παρακολούθηση της καθημερινότητας των κατοίκων από μια ομάδα επιστημόνων για την προτροπή τους στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και την υποκίνηση τους προς την κατεύθυνση αυτή.

ii. Δράσεις κατάρτισης – εκπαίδευσης

Ο στόχος είναι η εκπαίδευση και κατάρτιση ομάδων κατοίκων του νησιού.
Θα πρέπει δηλαδή να γίνει :

• Εκπαίδευση οδηγών ξεναγών

Εκπαιδευμένα και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένα άτομα του νησιού, θα αναλάβουν το έργο της παρουσίασης αλλά και ξενάγησης των επισκεπτών, μέσω περιηγήσεων, σε όλα αυτά που συνιστούν την πράσινη ταυτότητα του νησιού, και την βιώσιμη ανάπτυξη.
Τα άτομα αυτά θα εργάζονται ως ανεξάρτητοι αυτοαπασχολούμενοι ξεναγοί.

• Εκπαίδευση γεωργών για την υιοθέτηση της οικολογικής γεωργίας

Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί παρουσίαση καλών πρακτικών οικολογικής γεωργίας που εφαρμόζονται ήδη στο εξωτερικό και τέλος θα πρέπει να συνάψουν συνεργασία με το κέντρο μεταποίησης γεωργικών – κτηνοτροφικών και αλιευτικών προϊόντων.

• Εκπαίδευση κτηνοτρόφων για την υιοθέτηση της οικολογικής κτηνοτροφίας

Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί παρουσίαση καλών πρακτικών οικολογικής κτηνοτροφίας που εφαρμόζονται ήδη στο εξωτερικό και τέλος θα πρέπει να συνάψουν συνεργασία με το κέντρο μεταποίησης γεωργικών – κτηνοτροφικών και αλιευτικών προϊόντων.

• Εκπαίδευση επαγγελματιών στον τομέα του τουρισμού για την υιοθέτηση του οικολογικού τουρισμού

Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί παρουσίαση καλών πρακτικών οικολογικής κτηνοτροφίας που εφαρμόζονται ήδη στο εξωτερικό. Θα εκπαιδευτούν στη χρήση του συστήματος ηλεκτρονικών κρατήσεων του δικτυακού τόπου. Τέλος, θα γίνει ενσωμάτωση των δράσεων και των πρωτοβουλιών ‘’ πράσινης ‘’ επιχειρηματικότητας στις επιχειρήσεις τους.

5.4.1 Ενέργειες που στοχεύουν στην αύξηση του τουρισμού

i. Δημιουργία διαδικτυακής πύλης

Δημιουργία δικτυακής πύλης (ηλεκτρονικές κρατήσεις διαμονής & μετακίνησης, ηλεκτρονικό εμπόριο, παρουσίαση και προώθηση των τοπικών ετήσιων εκδηλώσεων, παρουσίαση των καλών πρακτικών ανάπτυξης του νησιού).
Στα πλαίσια της ενέργειας αυτής θα πρέπει να υλοποιηθεί μια δικτυακή πύλη όπου ο στόχος της θα είναι να προσφέρει στον επισκέπτη τις παρακάτω υπηρεσίες :

• Ηλεκτρονικές κρατήσεις διαμονής

Μέσα από την ιστοσελίδα ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να περιηγηθεί σε όλα τα διαθέσιμα καταλύματα του νησιού και να κάνει την κράτηση του ηλεκτρονικά. Μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η πλήρης παρουσίαση καταλυμάτων, η αναζήτηση καταλυμάτων βάσει κριτηρίων, η παρουσίαση καταλυμάτων πάνω σε χάρτη, η διαθεσιμότητα του καταλύματος σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, ο τιμοκατάλογος και τα λοιπά.

• Ηλεκτρονικές κρατήσεις μετακίνησης

Χρησιμοποιώντας την συγκεκριμένη υπηρεσία, ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να πραγματοποιήσει ηλεκτρονικές κρατήσεις που αφορούν σε μετακινήσεις προς και από το νησί αλλά και μέσα σε αυτό.
Η συγκεκριμένη υπηρεσία θα περιλαμβάνει την δυνατότητα όπως ενοικίασης ταχύπλοων, ταξί, μοτοποδηλάτων κ.α.

• Ηλεκτρονικό εμπόριο

Χρησιμοποιώντας τη συγκεκριμένη υπηρεσία, ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να πραγματοποιήσει Online αγορές που θα αφορούν σε χειροποίητα αναμνηστικά δώρα, τοπικά προϊόντα κ.α.

• Παρουσίαση και προώθηση των τοπικών ετήσιων εκδηλώσεων

Στην ενότητα αυτή, ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως για προσεχείς εκδηλώσεις (τόπο διεξαγωγής, ημερομηνίες, σκοπός εκδήλωσης, προγράμματα) καθώς και να παρακολουθήσει φωτογραφικό υλικό και βίντεο από εκδηλώσεις προηγούμενων ετών.

• Παρουσίαση των καλών πρακτικών ανάπτυξης του νησιού

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιάζονται οι καλές πρακτικές ανάπτυξης του νησιού καθώς και τα αποτελέσματα που έχουν επιφέρει με σκοπό να ενημερώσουν το ευρύ κοινό αλλά και να αποτελέσουν οδηγό για άλλα νησιά που θα ήθελαν να τις υιοθετήσουν.

ii. Συστήματα καταγραφής, ενημέρωσης & αξιολόγηση καιρικών και θαλάσσιων συνθηκών τουριστικού ενδιαφέροντος

Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα Σύστημα καταγραφής, ενημέρωσης και αξιολόγησης καιρικών και θαλάσσιων συνθηκών τουριστικού ενδιαφέροντος που θα έχει ως στόχο τα ακόλουθα :

• Θα είναι ένας σύγχρονος τρόπος διαφήμισης, προβολής και προώθησης προϊόντος τουριστικού ενδιαφέροντος.
• Ο Δήμος θα έχει την δυνατότητα διαρκούς ενημέρωσης σχετικά με τις μετεωρολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί.
• Διασύνδεση των φορέων παροχής υπηρεσιών στους επισκέπτες του νησιού με το δικτυακό τόπο του Δήμου για την συνεχή ενημέρωση τους σχετικά με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε διάφορες απομακρυσμένες περιοχές.

5.4.2 Στόχος του εγχειρήματος

Ο βασικός στόχος του συγκεκριμένου εγχειρήματος είναι να μετατρέψουμε τα μειονεκτήματα σε πλεονεκτήματα και να δημιουργήσουμε μια ισόρροπη ανάπτυξη αξιοποιώντας τους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους της Καρπάθου δημιουργώντας ένα πρότυπο ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο.
Οι επιμέρους στόχοι είναι η αξιοποίηση των φυσικών πόρων, των ανθρώπινων πόρων, της γεωπολιτικής θέσης, και ιστορικής συγκυρίας.

Κεφάλαιο : 6 Συμπεράσματα

Μελετώντας τα παραπάνω και παρατηρώντας τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί, συμπεραίνουμε ότι η Κάρπαθος παρουσιάζει μια ικανοποιητικά αυξανόμενη τάση στον Τουρισμό. Αυτό οφείλετε κυρίως στο γεγονός ότι είναι ένα νησί που προσφέρει την δυνατότητα στους επισκέπτες του να απολαύσουν την ξεχωριστή και σπάνια ομορφιά του.
Ας μην ξεχνάμε πως η Κάρπαθος έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα Natura 2000! Σημαντικό, είναι να αναφερθεί πως πρόκειτε για ένα μέρος, από τα ελάχιστα, το οποίο τηρεί αυστηρά τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις του, τα οποία περνούν από γενιά σε γενιά.
Οι κάτοικοι του νησιού είναι φιλόξενη, ευχάριστοι και φιλικοί. Πρόθυμα ‘’αγκαλιάζουν’’ κάθε επισκέπτη που θέλει να γνωρίσει την Κάρπαθο, να απολαύσει τις ομορφιές της, καθώς και τα τοπικά προϊόντα, φαγητά και άλλες λιχουδιές.
Τουρίστες από κάθε πόλη - χώρα επισκέπτονται κάθε χρόνο το νησί, γιατί αποτελεί για πολλούς ένα ταξίδι στην παράδοση, όπως έχει αναφερθεί, εφόσον είναι ένα νησί με ιστορία και ο καθένας μπορεί να παρακολουθήσει αλλά και να συμμετάσχει στα πολιτιστικά και πολιτισμικά δρώμενα που διεκπεραιώνονται ανά εποχή, Ωστόσο, προβλήματα υπάρχουν από την στιγμή που δεν υπάρχει συγκεκριμένο σχέδιο τουριστικής πολιτικής. Δεν έχει πραγματοποιηθεί μελέτη και εκπαίδευση του ντόπιου πληθυσμού για την σωστή εκμετάλλευση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, δεν υπάρχουν αρκετές εγκαταστάσεις οι οποίες να μπορούν να υποστηρίξουν τον μαζικό τουρισμό καθώς και άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό. Υπάρχουν τεχνικά προβλήματα τα οποία προαναφέραμε και αναλύσαμε παραπάνω καθώς και έλλειψη εξοπλισμού. Θα ήταν σημαντικό για το νησί να γινόταν μια προσπάθεια για να επιτευχθεί η αξιοποίηση των ήδη υπάρχοντων πόρων και ανεύρεσης νέων, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων και θα αποτελέσουν ακόμη μεγαλύτερο πόλο έλξης για τους τουρίστες, καθ’ όλη τη διάρκεια του χρόνου και όχι μόνο κατά τους θερινούς μήνες. Βέβαια, προσπάθειες για αναβάθμιση γίνονται είτε από ντόπιους είτε από ξένους επενδυτές. Σημαντικές είναι και οι προσπάθειες των τοπικών φορέων προώθησης κάποιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, όπως αποτελούν ο αθλητικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός.
Επειδή η Κάρπαθος είναι ένα νησί το οποίο έχει να προσφέρει πολλά τόσο στους κατοίκους όσο και στους τουρίστες που το επισκέπτονται , βοηθούν διάφοροι φορείς αλλά και άνθρωποι οι οποίοι αγαπούν το νησί αλλά και ενδιαφέρονται για την εξέλιξη του στο να υλοποιούνται έργα ανάπτυξης για την καλύτερη μετακίνηση των ανθρώπων αλλά και του τρόπου ζωής τους. Η Κάρπαθος, ή το νησί των ανέμων, όπως έχει αναφερθεί σε διάφορες πηγές κατά καιρούς, αποτελεί έναν τουριστικό προορισμό που όποιος τον ακολουθήσει θα έχει σίγουρα τις πιο καλές, γλυκές αναμνήσεις και εμπειρίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Η ιστορία της Νήσου Καρπάθου (Τόμος Πρώτος), Μ.Γ Μιχαηλίδου-Νουάρου, Μορφωτικός εξωραϊστικός Σύλλογος << Εργασία Χαρά >> Όθους, Κάρπαθος 1998.

2) Μακρής Α.(2005) Οργανωμένος τουρισμός στην Κάρπαθο. Αθήνα : Εκδόσεις Νικολαίδη.

3) Δ.Ο.Τ. Δήμου Καρπάθου. Η Κάρπαθος.

4) Βασίλης Ζαχαρίας & Σία Ο.Ε. Το νησί της Καρπάθου. Εκδότης : Κέντρο δημοσιογραφίας.

5) Εμπορικό Επιμελητήριο του κράτους στην Κάρπαθο. Ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις/Τύποι/Κατοιγορίες

6) Λαογραφικά Σύμμεικτα Καρπάθου (Τόμος β), Μ.Γ Μιχαηλίδου-Νουάρου, Αθήνα 1934.

7) ‘’Κάρπαθος σαν μελωδία’’. Ειδικό αφιέρωμα περιοδικού Γεωτρόπιο τεύχος 15 σελ.26-38 (Ιούλιος 2000).

8) Κάρπαθος, ‘’Στα παλάτια των αέρηδων’’. Ειδικό αφιέρωμα περιοδικού Γεωτρόπιο, τεύχος 40, σελ.30-37 (Ιανουάριος 2001).

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

1) http://www.greekhotel.com/dodecane/karpathos/karpathos-villages/home-gr.htm

2) http://www.golden-greece.gr/places/dodekanisa/karpathos/karpathos_karpathos.html

3) http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8C%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CF%81%CF%80%CE%AC%CE%B8%CE

%BF%CF%85

4) http://www.ξενοδοχεια.gr/dodecanese/karpathos/karpathos-villages/volada-karpathos.htm

6) http://www.booking.com/city/gr/karpathos.en.html?aid=346685;label=Greece|Karpathos-UFI:-819195|karpathos|Phrase|

7) http://www.greeklodgings.gr/gr/karpathos/gr_karpathos.html

8)http://www.ageotravel.com

9) http://Greek tourism.gr/Karpathos.history.htm